NY RIKTNING FÖR REGION STOCKHOLM

Förslag till budget för 2020

Socialdemokraterna i Region Stockholm

Innehåll

I. Inledning 3
II. Ekonomi 4
1. Ekonomiska förutsättningar 4
2. Resultat- och balansbudget samt verksamhetsanslag 7
3. Investeringar 9
4. Effektivitet och slöseribekämpning 12
III. Politik per område 14
1. Sammanhållen vård – sjukvård i världsklass en trygghet för alla stockholmare 14
1.1 Den nära vården ska byggas ut 15
1.2 En politik för jämlik hälsa och minskade klyftor 17
1.3 Förbättrade förutsättningar för personalen 20
1.4 Kortare vårdköer och bättre tillgänglighet 22
1.5 Helhetsansvar för äldre 24
1.6 Ökad trygghet i förlossningsvården 26
1.7 Stärkt arbete mot psykisk ohälsa 27
2. Forskning, utveckling och innovation för ett Stockholm i framkant 30
2.1 Fram för smartare digitalisering 32
3. Snabb, pålitlig och attraktiv kollektivtrafik för ett tillgängligt Stockholm 32
3.1 Framkomlighet och snabbare resor – så stärks tillväxten i hela regionen 33
3.2 Kollektivtrafik för en jämlik region 34
3.3 Klimatet – en ödesfråga i vår tid 36
3.4 Finansiering för en hållbar kollektivtrafik 36
3.5 Personalen får hjulen att snurra 37
3.6 Nya investeringar för kortare restider och bättre pålitlighet 38
3.7 Attraktiv och trygg kollektivtrafik 39
3.8 Snabb, pålitlig och trygg färdtjänst 41
3.9 Tillgänglig skärgårdstrafik 42
4. En Stockholmsregion för framtiden 43
4.1 En skärgård för alla 44
5. Ett levande och jämlikt kulturliv 44
5.1 Kultur och folkbildning skapar nya mötesplatser 45

IV. Bilagor 46
1. Tabellbilaga 46
2. Taxor och avgifter 52
3. Investeringar 53

I. Inledning

En Stockholmsregion med högre ambitioner
Socialdemokraterna vill bygga en Stockholmsregion som har högre ambitioner och som håller ihop. En Stockholmsregion där alla människor har goda och likvärdiga försättningar att leva väl och utvecklas. Ett jämlikt samhälle är nämligen ett starkare samhälle, med en god och tillgänglig välfärd och sjukvård som grund.

Socialdemokraterna tror på Stockholmsregionen. Företag, innovationer och forskning i världsklass gör regionen till Nordens största och till Sveriges tillväxtnav. På våra sjukhus bedrivs avancerad sjukvård av skicklig personal. I tunnlar, på vägar och spår rullar kollektivtrafik som omnämns som bland den bästa i världen. Det ger livskvalitet, jobb och skatteintäkter. Det ger också styrka i nuläget och potential för framtiden. För att Stockholmsregionen ska kunna ta vara på denna potential behövs en kursändring.

Först och främst krävs en mer ansvarsfull ekonomisk politik där respekt visas för skattebetalarnas pengar och för välfärden. Det måste helt enkelt bli ett slut på det moderata miljardslöseri som har skapat stora hål i regionens ekonomi. Trots att Stockholmsregionen har Sveriges bästa ekonomiska förutsättningar att också leverera Sveriges bästa välfärd, havererar regionens sjukvårdssystem. I alltför många fall har svårt sjuka patienter fått vänta i månader på behandling samtidigt som stora summor rinner ut ur sjukvården.

Socialdemokraterna vill att sjukvården i Stockholmsregionen ska vara tillgänglig, nära och av högsta klass för alla. Sjukvård ska ges efter behov. För att nå det målet behövs en omdaning av nuvarande sjukvårdssystem. Socialdemokraterna tycker att valmöjligheter är bra och att fristående aktörer bidrar till kvaliteten i sjukvården. Samtidigt har Stockholmsmoderaterna fört en extrem privatiseringspolitik som i princip ger fri dragningsrätt på skattebetalarnas pengar. Dagens system behöver reglering för att skapa ordning och reda i sjukvården, där patientens behov alltid ska komma först.

Tillväxten och jobben i Stockholmsregionen hotas idag av ett alldeles för lågt bostadsbyggande, kompetensbrist och brister i infrastrukturen. Det är oroväckande och kräver handling. Socialdemokraterna vet att en stark välfärd som kommer alla till godo kräver ekonomisk konkurrenskraft. Det är en klassisk socialdemokratisk hållning som har tjänat Sverige väl och som naturligtvis har bäring in i framtiden.

En Stockholmsregion som tror på hållbar utveckling förenar rättvis klimatomställning med utveckling och framtidsanda. Det behövs en utbyggd och välfungerande kollektivtrafik som kan attrahera nya resenärer i hela regionen. Rätt utnyttjat blir det också en viktig konkurrensfördel för vår region.

Det är hög tid för en ny politik med högre ambitioner. För en starkare Stockholmsregion, och ett starkare Sverige.

II. Ekonomi

1. Ekonomiska förutsättningar

Region Stockholm har landets bästa ekonomiska förutsättningar med rikets högsta skattesats och skattekraft. Tillsammans med de gångna årens högkonjunktur har det resulterat i en stark intäktsutveckling. Det har gjort att de underliggande problemen i regionens ekonomi tillfälligt kunnat skylas över och att regionen kunnat gå med överskott under en rad år. När konjunkturen nu normaliseras och intäktsutvecklingen dämpas riskerar dock problemen i Region Stockholms ekonomi att blottläggas.

Region Stockholms ansträngda ekonomi är ett resultat av att kostnadsutvecklingen i verksamheterna länge överskridit vad som är långsiktigt hållbart. Den underliggande kostnadsökningstakten i verksamheterna måste långsiktigt begränsas till i genomsnitt 3,3 procent per år enligt regiondirektörens beräkningar. Det kan jämföras med det faktiska utfallet på 5,2 procent 2018. 2019 väntas siffran bli 5,6 procent (prognos juli).

Systemet med en uppsplittring av vården i 39 separata vårdmarknader har inneburit kraftiga fördyringar för regionens skattebetalare. Enbart under 2018 kostade vårdvalen omkring 2,2 miljarder kronor mer än vad de skulle ha gjort med samma kostnadsutveckling som övrig vård haft. Att det moderatledda regionstyret har fört och fortsätter att föra en marknadsstyrd snarare än en behovsstyrd vårdpolitik har därmed i praktiken inneburit en prioritering av sjukvårdens resurser bort från den tunga sjukhusvården och således bort från patienter med förhållandevis stora vårdbehov. Det har i sin tur betytt att privata vårdgivare inom vårdval, som oftast bedriver verksamhet under kontorstid, kunnat erbjuda vårdpersonal mer förmånliga löne- och arbetsvillkor än sjukhusen, där jour-, skift- och helgpass är oundvikliga. Resultatet syns på regionens akutsjukhus där bemanningskostnaderna rakar i höjden när sjukhusen tvingas till dyr inhyrning och övertidsersättning. Utöver kostnaderna i mänskligt lidande blir de ekonomiska effekterna av den undermåliga personalpolitiken påtagliga.

Att få bukt med kostnadsökningstakten i verksamheterna blir extra viktigt mot bakgrund av att de investeringsrelaterade kostnaderna växer snabbt. När slutförda investeringar driftsätts följer ökade driftskostnader samt ränte- och avskrivningskostnader. Ständiga förseningar och fördyringar i projekt gör att dessa kostnader stiger än mer. Region Stockholms kapitalkostnader som andel av regionens intäkter kommer att stiga från 7,1 procent 2018 till närmare 8 procent 2023. Långsiktigt riskerar fördyringarna i investeringsprocesserna att tränga undan välbehövliga satsningar på regionens kärnverksamheter, liksom till att regionen även fortsatt kommer att gå med stora underskott. Det är därför av största vikt att stävja denna utveckling.

Samlade skatteintäkter

På intäktssidan innebär den normaliserade konjunkturen att skatteintäkterna växer i långsammare takt från och med innevarande år. Detta pareras delvis med de generella statsbidragen där regeringen under denna och föregående mandatperiod skjutit till stora summor. De så kallade välfärdsmiljarderna har bara perioden 2017-2019 inneburit 930 miljoner kronor till Region Stockholm. Välfärdsmiljarderna utökas under 2020 och ytterligare drygt 340 miljoner kronor kommer att tillfalla regionen under året.

Tabell 1. Regionens samlade skatteintäkter

Region Stockholms skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	Utfall	Prognos	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**B20/19**	**2021**	**2022**	**2023**
Skatteintäkter	72 871	75 699	78 230	3,3%	81 189	84 514	87 976
Generella statsbidrag	6 078	6 721	6 853	-37,0%	6 959	7 167	7 383
- varav läkemedelsförmånen	5 873	6 560	6 756	3,0%	6 959	7 167	7 383
- varav övriga generella statsbidrag	205	161	97	-40,0%	0	0	0
Kommunalekonomisk utjämning	-1 202	-1 028	-1 692	64,6%	-2 285	-3 429	-4 239
- varav inkomstutjämning	-1 152	-1 174	-1 508	28,4%	-1 566	-1 516	-1 611
- varav kostnadsutjämning	647	599	383	-36,0%	-481	-1 565	-1 999
- varav regleringsbidrag	-698	-452	-567	25,4%	-238	-349	-629
Summa skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	**77 747**	**81 392**	**83 391**	**2,5%**	**85 863**	**88 253**	**91 120**
Förändring från föregående år, mkr		3 645	1 999		2 472	2 390	2 867
Förändring från föregående år, procent		4,7%	2,5%		3,0%	2,8%	3,2%
Budget 2019		81 194	84 442		87 819	91 332	
Differens		198	-1 051		-1 957	-3 079	

Utöver skatteintäkter och generella statsbidrag består de samlade skatteintäkterna av ytterligare en komponent: det kommunalekonomiska utjämningssystemet. Det förslag till ny kostnadsutjämning som väntas införas i januari 2020 kommer att innebära försämrade ekonomiska förutsättningar för Region Stockholm. Nettoeffekten av förändringen av kostnadsutjämningen beräknas till -256 miljoner kronor 2020. Regionens bidrag till det kommunalekonomiska utjämningssystemet väntas landa på strax under 1,7 miljarder kronor samma år. Denna summa kommer att öka kraftigt kommande år. För Socialdemokraterna är det viktigt att hela landet ska leva och att alla rikets invånare har god och jämlik tillgång till välfärdens institutioner. Dock ifrågasätter vi att Region Stockholm ska bära en så stor del av den ekonomiska bördan, samtidigt som regionens behov av satsningar på vård och kollektivtrafik växer i takt med befolkningsökningen.

Riktade statsbidrag

Region Stockholms verksamhet och ekonomi har under den gångna mandatperioden gynnats av en rad riktade statsbidrag. Bara 2019 handlade det om 3,8 miljarder

kronor. I tabell 2 redovisas ett urval av dessa. I budgetpropositionen för 2020 ingår nya riktade satsningar på vidareutbildning av sjuksköterskor och på barn- och ungdomspsykiatrin.

Tabell 2. Riktade statsbidrag till Region Stockholm, i urval

Riktade statsbidrag, miljoner kronor	2019
En investering i utvecklade förutsättningar vårdens medarbetare	741
God och nära vård - fokus på primärvården	551
En ny uppdaterad kömiljard	365
Förlossningssjukvård och kvinnors hälsa	364
Stöd tillriktade insatser inom området psykisk hälsa	266
Kortare väntetider i cancervården	78

2. Resultat- och balansbudget samt verksamhetsanslag

Tabell 3. Resultaträkning

Resultaträkning	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**B20/19**	**2021**	**2022**	**2023**
Verksamhetens intäkter	**23 576**	**23 890**	**24 841**	**4,0%**	**25 347**	**26 177**	**26 453**
Bemanningskostnader	-32 747	-33 602	-34 443	2,5%	-34 598	-35 463	-36 223
Köpt hälso- och sjukvård, tandvård	-21 518	-22 375	-22 281	-0,4%	-22 624	-22 885	-23 570
Köpt trafik	-13 705	-14 633	-15 326	4,7%	-15 934	-16 492	-16 693
Övriga kostnader	-24 481	-25 780	-26 078	1,2%	-27 139	-28 136	-29 299
Verksamhetens kostnader	**-92 450**	**-96 390**	**-98 128**	**1,8%**	**-100 297**	**-102 975**	**-105 785**
Avskrivningar	-5 742	-6 445	-6 898	7,0%	-7 350	-7 552	-7 801
Verksamhetens nettokostnader	**-74 616**	**-78 945**	**-80 185**	**1,6%**	**-82 300**	**-84 350**	**-87 134**
Skatteintäkter	72 871	75 600	78 230	3,5%	81 189	84 514	87 976
Generellt statsbidrag	6 078	6 456	6 853	6,1%	6 959	7 167	7 383
Utjämningssystemet	-1 202	-862	-1 692	96,3%	-2 285	-3 429	-4 239
Summa samlade skatteintäkter	**77 747**	**81 194**	**83 391**	**2,7%**	**85 863**	**88 253**	**91 120**
Verksamhetens resultat	**3 131**	**2 249**	**3 206**		**3 562**	**3 903**	**3 986**
Finansiella intäkter	426	56	59	5,7%	47	49	39
Finansiella kostnader	-2 173	-2 523	-2 954	17,1%	-3 159	-3 433	-3 372
Resultat efter finansiella poster	**1 383**	**-218**	**311**		**451**	**519**	**653**
Extraordinära poster	0	0	0		0	0	0
Årets resultat	**1 383**	**-218**	**311**		**451**	**519**	**653**
varav omställningskostnader	*-788*	*-358*	*-324*		*0*	*0*	*0*
Resultat exklusive omställningskostnader	**2 171**	**140**	**635**		**451**	**519**	**653**

Resultatet 2020 budgeteras till 635 miljoner kronor exklusive omställningskostnader och 311 miljoner kronor om omställningskostnaderna inkluderas. Skattesatsen är oförändrad och fastställs till 12 kronor och 8 öre. Region Stockholm står inför viktiga investeringar och därmed tillhörande kostnader. Investeringarna måste ske på ett sådant sätt att kvaliteten i välfärden värnas och utan att det äventyrar framtida verksamheters ekonomiska utrymme.

Regionens nämnder och bolag har årligen att nå upp till de resultatkrav som beslutas av fullmäktige. Inför budget 2019 genomfördes en översyn av de vägledande principerna för nivån på dessa resultatkrav. Översynen resulterade i att en ny modell för beräkning av resultatkrav infördes, där ett antal av regionens bolag och nämnder ställdes inför skärpta resultatkrav. Socialdemokraterna motsatte sig dessa förändringar då vi såg en överhängande risk att de skulle försvåra för den verksamhet regionen bedriver i egen regi och således vara ett sätt att bana väg för ytterligare privatiseringar. Vi är fortsatt av denna åsikt. Dessutom upplever vi att nuvarande

modell riskerar att leda till att styrande politiker skjuter ifrån sig ansvaret för ekonomiska problem.

Tabell 4. Balansräkning

Balansräkning	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan	Plan
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Tillgångar						
Anläggningstillgångar						
Immateriella anläggningstillgångar	347	275	257	489	851	1 291
Materiella anläggningstillgångar	116 343	124 189	132 383	140 464	150 213	159 718
Finansiella anläggningstillgångar	721	721	721	721	721	721
Summa anläggningstillgångar	**117 410**	**125 185**	**133 360**	**141 674**	**151 784**	**161 729**
Omsättningstillgångar						
Övriga omsättningstillgångar	8 566	8 623	8 721	9 071	9 422	9 422
Kassa och bank	1 894	1 002	1 002	1 001	1 002	1 002
Summa omsättningstillgångar	**10 459**	**9 624**	**9 723**	**10 073**	**10 423**	**10 424**
Summa tillgångar	**127 869**	**134 809**	**143 083**	**151 747**	**162 208**	**172 153**
Eget Kapital						
Årets resultat	1 383	-929	311	451	519	653
Övrigt eget kapital	9 490	9 727	8 799	9 102	9 551	10 070
Summa eget kapital	**10 873**	**8 798**	**9 111**	**9 553**	**10 070**	**10 723**
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	29 510	32 066	34 705	37 452	40 104	42 876
Andra avsättningar	1 069	1 053	1 053	1 053	1 052	1 052
Summa avsättningar	**30 580**	**33 119**	**35 758**	**38 504**	**41 156**	**43 928**
Skulder						
Långfristiga skulder lån och leasing	48 641	53 803	56 195	57 783	61 259	64 516
Övriga långfristiga skulder	15 704	17 016	19 947	23 834	27 650	30 877
Summa långfristiga skulder	**64 345**	**70 819**	**76 142**	**81 617**	**88 909**	**95 393**
Kortfristiga skulder	**22 072**	**22 072**	**22 072**	**22 072**	**22 072**	**22 108**
Summa skulder	**86 417**	**92 892**	**98 215**	**103 690**	**110 982**	**117 501**
Eget kapital, avsättningar och skulder	**127 869**	**134 809**	**143 083**	**151 747**	**162 208**	**172 153**
Soliditet	**8,5%**	**6,5%**	**6,3%**	**6,3%**	**6,2%**	**6,2%**

Region Stockholms skuldsättning ökar och soliditeten fortsätter att sjunka även under 2020. Dessa delar är svåra att påverka på kort sikt och kan bara förbättras genom mer effektiva investeringar och dämpad kostnadsökning. Framöver behöver soliditeten öka.

Tabell 5. Anslag till nämnder

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Hälso- och sjukvårdsnämnden	60 396,9	62 025,0	63 562,7	2,5%	65 197,2	66 849,8	68 516,6
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	427,5	438,6	2,6%	450,0	461,7	473,7
Patientnämnden	28,0	30,8	31,6	2,5%	32,4	33,2	34,0
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje	1 502,1	1 584,4	1 625,6	2,6%	1 667,9	1 711,2	1 755,7
Trafiknämnden	10 284,0	9 490,6	9 863,8	3,9%	10 187,3	10 521,5	10 866,7
varav trafikförvaltningen	*10 280,0*	*9 486,6*	*9 853,8*	*3,9%*	*10 167,3*	*10 491,5*	*10 819,7*
varav förvaltning för utbyggd tunnelbana	4,0	4,0	10,0	150,0%	20,0	30,0	47,0
Färdtjänstnämnden	0,0	1 183,4	1 226,0	3,6%	1 270,1	1 315,9	1 363,2
Kulturnämnden	470,6	530,0	542,4	2,3%	549,9	557,6	565,3
Tillväxt- och regionplanenämnden	171,3	185,2	187,1	1,0%	189,7	192,3	195,0
Regionstyrelsen	2 307,1	2 629,0	2 552,1	-2,9%	2 550,4	2 548,6	2 547,0
Fastighets- och servicenämnden	0,0	42,0	47,5	13,1%	7,0	0,0	0,0
Revisorskollegiet	33,9	34,6					
Summa anslag	**75 193,8**	**78 162,5**	**80 112,6**	**2,5%**	**82 137,9**	**84 228,6**	**86 354,7**

De totala verksamhetsanslagen för år 2020 uppgår till 80 113 miljoner kronor, vilket är en ökning med 2,5 procent jämfört med budget 2019. Verksamhetsanslaget till hälso- och sjukvårdsnämnden uppgår till 63 563 miljoner kronor och står för nästan 80 procent av de totala verksamhetsanslagen. Jämfört med år 2019 ökas nämndens anslag med 2,5 procent. Ytterligare 100 miljoner kronor tillskjuts regionens egenregiverksamhet genom ett lägre ställt avkastningskrav på SLSO. Sammantaget innebär det 25 miljoner kronor mer till vården netto, jämfört med det moderatledda regionstyrets budgetförslag.

Trafiknämndens verksamhetsanslag uppgår till 9 864 miljoner kronor och står för drygt 12 procent av verksamhetsanslagen. Nämndens anslag ökar med 3,9 procent jämfört med budget 2019, vilket är 60 miljoner kronor mer än i det moderatledda regionstyrets budgetförslag. Även Kulturnämndens verksamhetsanslag överstiger regionstyrets förslag med 5 miljoner kronor.

3. Investeringar

För att möta behoven i en växande region krävs smarta och värdeskapande investeringar i kollektivtrafik och vård. I Region Stockholm pågår stora investeringsprogram på kollektivtrafiksidan, medan flera stora investeringsprojekt inom vården just har färdigställts. Samtidigt som utrymmet för nya investeringar är litet uppdagas ständigt nya behov. Därför behöver tuffa prioriteringar göras för att säkerställa mesta möjliga nytta av tillgängliga resurser.

Investeringsplanen uppgår till 15,1 miljarder kronor varav 3,2 miljarder kronor är statlig medfinansiering. Av detta är 69 procent investeringar i kollektivtrafik. Resterande del består i huvudsak av investeringar i hälso- och sjukvården samt dess

fastigheter. Under hela perioden 2020-2029 uppgår investeringsplanen till 125,7 miljarder kronor varav 28,7 miljarder kronor är statlig medfinansiering.

Tabell 6. Investeringsbudget

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025-2029	Totalt 2020-2029
Hälso- och sjukvård	1 089	1 044	1 243	1 201	1 381	1 466	1 856	9 964	17 111
Kollektivtrafik	5 576	8 146	10 374	11 373	12 221	12 292	11 047	28 200	85 507
Fastigheter och service	5 436	5 805	3 351	2 789	3 649	3 517	2 150	6 317	21 773
Övrig verksamhet	110	730	106	301	412	471	11	59	1 358
TOTALT	**12 211**	**15 726**	**15 074**	**15 664**	**17 662**	**17 746**	**15 064**	**44 539**	**125 749**
varav medfinansiering kollektivtrafik	***1 650***	***2 456***	***3 200***	***4 856***	***4 315***	***3 661***	***2 746***	***9 890***	***28 669***

Huvudsyftet med alla investeringar ska vara att förbättra kvaliteten eller produktiviteten i den aktuella verksamheten. Nyttokalkyler och beräkningar av samhällsekonomisk lönsamhet ska därför vägleda investeringsbeslut, särskilt i val mellan att bygga nytt eller renovera och uppgradera äldre anläggningar. Härtill måste kostnaderna för att genomföra investeringarna minska. En viktig del är att växla bort konsulter från investeringsprojekteten och att stärka planeringen kring investeringarna. I dagsläget är det alltför ofta så att investeringsprojekten drabbas av förseningar och således fördyrningar. På sikt gör det att verksamheterna ställs inför allt svårare ekonomiska förutsättningar.

Vårdfastigheter

Under 2019 har flera stora investeringsprojekt på länets akutsjukhus färdigställts. Flera av dessa projekt har kantats av förseningar och fördyringar. Att huvuddelen nu är genomförda är dock positivt och kommer att tjäna stockholmarna väl. Samtidigt som flera investeringsprojekt nu har avslutats finns fortsatt stora behov kopplat till länets vårdfastigheter. Det handlar inte minst om behovet av investeringar för att möta det ökade behovet av geriatriska platser och psykiatriska slutenvårdsplatser. Socialdemokraterna ser här ett stort behov av bättre samordning av investeringarna på sjukvårdssidan. Undermålig planering har hittills lett till brist på ändamålsenliga lokaler, till att lokaler står tomställda eller brister i teknisk standard eller till att de renoverats till en högre standard än nödvändigt. Nyttjandet av regionens fastigheter är därför långt ifrån optimalt. Nya investeringar ska föregås av vårdbehovsanalyser. I en snabbt föränderlig värld, där digitaliseringen och ny teknik kan få stor inverkan på vilken typ av fysiska fastigheter som vården behöver, är det också av detta skäl väsentligt att det innan en ny investeringsprocess inleds ska vara klargjort vilken typ av vård som ska bedrivas i lokalerna och hur de ska utformas. Ett sådant förfarande gör att dyra hyresgästanpassningar i nybyggnationer kan undvikas i framtiden. Det senare är en problematik som varit och är framträdande i Region Stockholm, inte minst i fallet Nya Karolinska Solna.

Trafik
Investeringarna inom trafiken bör bidra till en större resandeandel för kollektivtrafik såväl som ökad samhällsnytta och bostadsbyggande. Trafikförvaltningen genomför idag ett omfattande investeringsprogram där delar av investeringsutrymmet är upplåst i investeringar med tveksam nytta eller kraftiga fördyrningar. Socialdemokraterna vill se en långsiktig strategisk planering av kollektivtrafiken i vilken utbyggnader identifieras och prioriteras och sociala konsekvensbeskrivningar görs. Att frigöra utrymme för nya investeringar är nödvändigt, därför behöver en översyn av projekt i investeringsbudgeten som inte byggstartats och en jämförelse med nya angelägna projekt göras. Projekt med statlig medfinansiering måste prioriteras för att inte gå miste om viktiga resurser. Både nyttokalkyler och intäktsprognoser av infrastrukturprojekt måste jämföras mot kostnaden när projekten prioriteras. Vi har drivit igenom att inte bara investeringskostnad utan också driftskostnader ska beräknas vid investeringar.

Upparbetningsgraden av investeringarna är återkommande ett stort problem på trafiksidan. På kort sikt har den låga upparbetningsgraden lett till lägre kostnader men på längre sikt kan man snarast räkna med fördyringar då kostnader skjuts på framtiden. Socialdemokraterna anser att prognosticerade kostnader för försenade projekt måste indexeras upp kontinuerligt. Idag sker uppindexeringen först när investeringsprojektet väl startas vilket kan leda till att kraftiga kostnadshöjningar kommer mycket plötsligt.

Investeringsutrymme
Som nämnts är Region Stockholms investeringsutrymme för planeringsperioden ansträngt. Ökad statlig medfinansiering och nya intäktskällor för investeringar är två möjligheter för att fortsatt kunna möta investeringsbehov inom verksamheterna. Avyttring av regionens fastighetsbestånd för bostads- och kommersiell exploatering är en möjlig sådan intäktskälla. Detta förutsätter dock en gedigen analys av regionens lokalbehov framöver. Redan idag vet vi att det finns skäl att ompröva ett antal tidigare fattade avyttringsbeslut för att säkra geriatriska och psykiatriska vårdplatser i länet. Socialdemokraterna vill därmed stoppa planerad försäljning av ett antal objekt och avbryta försäljningen av Bromma sjukhus. Likaså finns skäl att fundera kring vilka fastigheter som har ett så strategiskt läge att de bör finnas kvar i regionens ägo också framöver. Här krävs ytterligare analyser och underlag. Socialdemokraterna uppdrar därför åt regionstyrelsen att tillsätta en utredning som analyserar vårdlokalsbehovet i länet utifrån scenariot att hela eller delar av gamla Karolinska Solna behålls i regionens ägo.

4. Effektivitet och slöseribekämpning

Region Stockholm ska värna sina kärnverksamheter. Länets vård och kollektivtrafik måste ges bästa möjliga förutsättningar att producera för en Stockholmsregion i framkant. För att så ska ske behöver varje skattekrona användas på effektivast möjliga sätt. Därför har Socialdemokraterna under flera år pekat på behoven av högre effektivitet och kostnadskontroll inom administrationen liksom minskade konsultnotor. Vi har fortsatt höga ambitioner på detta område.

Kostnaderna för de privatiseringar som genomförts per införande av vårdval har under lång tid tillåtits öka närmast okontrollerat. Enbart under 2018 kostade vårdvalen 2,2 miljarder kronor mer än de skulle ha gjort med en kostnadsutveckling i linje med den övriga sjukvården i Region Stockholm. Utöver direkta kostnader har vårdvalen gett upphov till omfattande och kostsam administration. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen är idag dubbelt så stor som den var när privatiseringarna inleddes 2006. Bara under de två senaste åren har antalet anställda tjänstemän på regionens samtliga förvaltningar ökat med cirka tio procent till 3 300 personer. Det innebär givetvis högre personalkostnader, men även utökade kostnader för exempelvis hyror. Ett resultat av den svällande administrationen är att beslutet om samlokalisering av regionens förvaltningar som fullmäktige tog så sent som för två år sedan har luckrats upp, eftersom alla de verksamheter som var tänkt inte längre kommer att få plats i tilltänkta lokaler. Ansvaret för detta är naturligtvis politiskt. Det moderatledda regionstyrets ambitioner att minska den administrativa överbyggnaden tycks bestå av ord snarare än handling.

Till detta kommer ett betydande användande av konsulter. 2018 landade konsultnotan, exklusive konsulter som arbetar i investeringsprojekten, på drygt 970 miljoner kronor. Det var en ökning jämfört med 2017 och översteg dessutom budget med mer än 200 miljoner kronor. Det är tydligt att pågående arbete för att begränsa konsultkostnaderna inte är tillräckligt och att kraftfulla åtgärder måste vidtas. Ytterligare en starkt kostnadsdrivande post är inhyrning av personal, som under 2018 uppgick till 890 miljoner kronor.

Socialdemokraterna har höga ambitioner för att säkerställa att pengar går till vård och trafik snarare än byråkrati och konsulter. Utöver det genomför vi effektiviseringar av vårdvalen och besparingar genom minskat beroende av hyrpersonal i vården. Socialdemokraterna uppdrar dessutom åt regionstyrelsen att tillsätta en utredning av de långsiktiga ekonomiska effekterna av alternativen att häva OPS-avtalet rörande Nya Karolinska Solna respektive att förvärva bolaget Swedish Hospital Partners. De utredningar som gjorts har inte fullt ut undersökt alla handlingsmöjligheter vad gäller besparingspotential i det rekorddyra avtalet för Nya Karolinska.

Stärkt styrning i regionstyrelsen för bättre resultat
Socialdemokraterna tror på politikens möjligheter att styra Region Stockholms olika verksamheter på ett sätt som gagnar skattebetalare, patienter och resenärer. Men offentlig verksamhet i toppklass kräver målmedveten uppföljning av resultat, en effektiv förvaltning och god interaktion mellan de politiska, tjänstemanna- och operativa nivåerna. Det är anmärkningsvärt att det under närmare två år inte skedde några ägardialoger mellan valda politiker och de landstingsägda bolagen. Socialdemokraterna efterfrågar en starkare ägarstyrning och en skärpt uppsiktsplikt.

Under den senaste mandatperioden har organisationen präglats av en svag koncernstyrning där samtliga förvaltningar vuxit, med flera överlappande kompetenser och brist på gemensam riktning. Socialdemokraterna vill se en starkare koncernstyrning, vilket regionstyrelsen ansvarar för. Vi vill också se ett större mått av styrning baserad på tillit, vilket är svårt att åstadkomma där marknadslogiken tillåts ta över.

De medlemsstyrda idéburna organisationerna har en viktig roll att spela i vår region. Vi bör, på samma sätt som bland annat Västra Götalandsregionen och Region Skåne, bättre ta tillvara detta genom en regional överenskommelse (RÖK) mellan Region Stockholm och dessa organisationer. Denna bör särskilt fokusera på samverkan för att stärka folkhälsan i regionen, däribland insatser för att bekämpa den ofrivilliga ensamheten.

III. Politik per område

1. Sammanhållen vård – sjukvård i världsklass en trygghet för alla stockholmare

Fundamentet i Socialdemokraternas hälso- och sjukvårdspolitik är att vård ska ges efter behov. Alla ska vara trygga i att de får den vård de behöver, den dag de behöver det. Detta innebär i sin tur att vården ska utvecklas efter behov, inte efter hur affärsmöjligheterna ser ut på olika platser i länet.

I Region Stockholm har denna princip underminerats. Politiken har under en längre tid och i hög grad fokuserat på privatiseringar genom så kallade vårdval. Ett vårdval införs genom att ett vårdområde styckas av från den regiondrivna vården och görs till föremål för lagen om valfrihetssystem (LOV). Det betyder att privata vårdbolag får fri etableringsrätt inom vårdområdet, oavsett vilka behov som finns och var någonstans verksamheten startas. Alla bolag som uppfyller de krav och accepterar de villkor som regionen anger har alltså rätt att etablera sig inom vårdområdet på vilken plats i länet de vill.

Vårdval gör det svårt att styra den totala vårdvolymen inom ett vårdområde liksom den geografiska spridningen av vårdgivare. Inom vissa vårdval, exempelvis förlossningsvården, är vårdkapaciteten mindre än behovet, med överbelastning och platsbrist som följd. Inom andra vårdval, exempelvis hudsjukvården, är kapaciteten större än behovet, med överkonsumtion av vård och skenande kostnader som följd. I vissa delar av länet finns en underetablering av privata vårdgivare, i andra en överetablering. Ofta är det mer attraktivt att etablera sig i socioekonomiskt starka områden. Behovet har blivit sekundärt i förhållande till marknadslogiken. Ett tydligt exempel på det är vårdval gynekologi där många kvinnor saknar möjlighet att välja gynekologisk mottagning där de bor.

Vårdvalspolitiken i Region Stockholm har underminerat kompetensförsörjningen då ST-utbildningar inte säkerställs, men även principen om vård efter behov eftersom ett stort antal separata vårdmarknader gjort vården mer splittrad och svåröverskådlig. Vårdval har inte bara införts inom primärvården (vårdcentralerna), vilket är obligatoriskt i alla regioner och landsting, utan på ytterligare 38 olika vårdområden. Vårdgivarna på dessa vårdmarknader har varken incitament eller möjlighet att samarbeta med varandra, varken inom eller över marknadernas gränser. Det har gjort det svårt att anlägga ett helhetsperspektiv på patientens hälsa och vård och i flera fall har sammanhållna vårdkedjor brutits sönder. Det innebär att patienten i hög grad själv måste organisera sin vård vilket leder till ineffektivitet och minskad jämlikhet. Den som bäst kan uttrycka och administrera sitt behov kan komma att få mer och bättre vård än den som har det största behovet.

Socialdemokraternas alternativ till denna vårdmarknadspolitik heter Vårdsamverkan Stockholm och bygger på att vårdens resurstilldelning, uppdrag och inriktning, volym och geografiska spridning i grunden är politiska frågor och därför inte kan överlåtas till marknaden. Politiken bygger på tre bärande principer: vården ska bli enklare för dig som patient, värna din valfrihet i vården och göra den mer meningsfull, samt ta ett helhetsansvar för din hälsa och vård. Detta ska åstadkommas främst genom att organisera patientens vård runt vårdcentralen i betydligt högre grad än idag. Det ska vara primärvårdens ansvar att slussa patienten rätt och organisera vården. Patienten ska få snabb och rätt hjälp utan att skickas runt mellan olika kliniker, och vårdens delar ska fokusera på samarbete snarare än konkurrens. Så blir vården bättre och mer effektiv – för alla.

1.1 Den nära vården ska byggas ut

Primärvården är den del av hälso- och sjukvården som är närmast invånarna och vårdcentralerna utgör dess nav. Tyvärr har vårdcentralerna under lång tid varit underfinansierade. Under de senaste tio åren har primärvårdens andel av regionens hälso- och sjukvårdsbudget i stort sett varit oförändrad. Detta samtidigt som vårdcentralerna har fått utökade uppgifter och befolkningen växt. Det har lett till bristande tillgänglighet och kontinuitet, liksom till en ansträngd arbetsmiljö för personalen.

Socialdemokraterna har länge pekat på behovet av ökade resurser till primärvården. I budgeten för 2020 tillför vi därför 50 miljoner kronor utöver det moderatledda regionstyrets satsningar. Dessa resurser ska användas till att korta väntetiderna samt till att anställa fler allmänläkare, distriktssjuksköterskor och annan vårdpersonal. För att stärka kontinuiteten vill vi att samtliga patienter ska garanteras rätten till en fast läkarkontakt. I vårdcentralernas uppdrag ska en portalparagraf införas som slår fast vårdcentralens huvudansvar för patientens hälsa och vård. Vi avvisar det moderatledda regionstyrets höjning av resultatkravet på SLSO (Stockholms läns sjukvårdsområde). Det innebär en ytterligare resursförstärkning till vårdcentralerna.

I samband med införandet av vårdvalet togs vårdcentralernas områdesansvar bort. Detta ska återinföras. Ett återinfört områdesansvar innebär att vårdcentralerna ges ansvar för de invånare som av olika anledningar valt att inte lista sig på en vårdcentral. Denna grupp utgör idag cirka nio procent av befolkningen i regionen. Ett områdesansvar skulle även kunna innebära ett särskilt uppdrag för hälsofrämjande insatser gentemot befolkningen i närområdet samt ett ökat ansvar för behovsanalys och samverkan med övriga samhällsaktörer i området. Socialdemokraterna ger hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda hur ett återinfört områdesansvar för vårdcentralerna kan utformas samt vilket resurstillskott detta skulle kräva.

Primärvården präglas idag i hög grad av detaljstyrning och kontroll. Administrationskraven inom primärvården behöver minska och bli mer ändamålsenliga så att vårdprofessionen kan spendera mer tid med sina patienter och mindre tid med pappersarbete. Socialdemokraterna ger därför hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda hur kraven på administration och manuell inrapportering kan minska för personalen inom primärvården. Ersättningssystemet till vårdcentralerna ska inte uppmuntra till att maximera antalet besök. Vårdprofessionens bedömning och patientens behov ska alltid vara vägledande. Varje patient ska ges den tid den behöver med läkare, sjuksköterska eller annan vårdpersonal. Ersättningssystemet ska därför förändras så att en större andel av ersättningen till vårdcentralerna utgörs av kapitering, det vill säga fast ersättning per listad patient. För att vården i länet ska vara jämlik vill vi att vårdcentraler i områden med större sociala utmaningar och där vårdbehoven typiskt sätt är större, ges mer resurser. Detta ska ske genom att öka den andel ersättning till vårdcentralerna som baseras på socioekonomiska faktorer, även kallat Care Need Index (CNI).

Resurser ska tillföras Akademiskt primärvårdcentrum (APC) för stärkt fokus på kunskapsspridning och kompetensutveckling inom primärvården. Resurserna ska bland annat gå till inrättandet av fler kunskapsteam inom till exempel hjärt- och kärlsjukvård, psykisk hälsa och äldres hälsa med uppdrag att kontinuerligt fortbilda primärvårdens personal. Vi ser vidare ett behov av ökad kunskapsspridning inom primärvården kring diabetes och välkomnar därför att en diabetsplan ska tas fram i samråd med patientorganisationerna. Socialdemokraterna vill stärka det lokala förbättringsarbetet på vårdcentralerna genom att låta fler medarbetare avsätta tid för att delta i och vara drivande i kvalitets- och utvecklingsarbete. Det stärker vårdkvaliteten, skapar en mer attraktiv arbetsmiljö och ökar professionens inflytande över verksamheten.

Socialdemokraterna vill förbättra den digitala tillgängligheten och göra det enklare för patienter att komma i kontakt med vården genom till exempel videomöten, chatt och telefon. Därför ger vi hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att integrera appen Alltid öppet med 1177 Vårdguiden för att det ska bli lättare att genomföra videobesök med personalen på den vårdcentral där man är listad. Vi vill se en utveckling med digital incheckning på de fysiska vårdcentralerna och i öppenvården. Utomlänsersättningen är en dålig form för att ersätta de helt digitala vårdgivarna, de så kallade Nätläkarna. Region Stockholm ska föra dialog med de aktuella vårdgivarna och aktivt driva frågan tillsammans med SKL. Regeringens förslag på området bör följas noga och Region Stockholm ska ligga i framkant.

1.2 En politik för jämlik hälsa och minskade klyftor

Hälsoklyftorna i Stockholmsregionen har under en lång tid ökat och är idag stora. Detta syns kanske tydligast i hur medellivslängden varierar mellan olika bostadsområden i länet. En lågutbildad man i Vårby lever i genomsnitt 18 år kortare än en högutbildad man i Danderyd. Kvinnor i Rinkeby drabbas dubbelt så ofta av hjärtinfarkt som kvinnor i Vaxholm och lågutbildade kvinnor är den enda grupp vars medellivslängd inte ökat de senaste åren. Även personer med funktionsnedsättning har en sämre hälsa än övriga befolkningen och drabbas oftare av kroniska sjukdomar. Ett centralt mål med Socialdemokraternas hälso- och sjukvårdspolitik är att sluta hälsoklyftorna i vår region.

Genom att förebygga ohälsa kan behovet av framtida vårdinsatser minska och hälso- och sjukvården på sikt spara stora belopp. Socialdemokraterna vill därför ge vårdcentralerna i uppdrag att kalla sina listade patienter på regelbundna hälsosamtal. Erfarenheten av hälsosamtal i flera regioner har visat att det är en effektiv metod för att minska förekomsten av folksjukdomar såsom cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att utreda hur hälsosamtalen kan stärka den psykiska hälsan bland äldre och motverka ensamhet. Särskilda hälsomottagningar ska återinföras i syfte att nå fler invånare med hälsofrämjande insatser. De goda exempel som finns med hälsokommunikatörer ska spridas till fler kommuner. Socialdemokraterna är positiva till införandet av självtester för screening mot livmoderhalscancer och ser ett behov av att utveckla fler metoder för att öka deltagandet i screeningprogrammen.

Att förbättra jämlikheten i hälsa och vård är särskilt angeläget i fråga om barn. Detta dels ur rättvisesynpunkt, men också eftersom både goda och dåliga mönster som grundläggs i unga år tenderar att få genomslag i vuxen ålder. Socialdemokraterna vill att ersättningen i barnhälsovården justeras så att den tar hänsyn till de listade patienternas socioekonomiska profil. Vi vill även se över möjligheten att utöka den så kallade Rinkebymodellen med hembesök i barnhälsovården. I samverkan med länets kommuner ska fler så kallade familjecentraler etableras; integrerade verksamheter med mödra- och barnhälsovård samt socialtjänst och öppen förskola. För individer under 18 år ska all sjukvård, även akut sådan, vara avgiftsfri. Socialdemokraterna vill se över frågan om avgiftsfri vaccination mot TBE, särskilt vad gäller barn och ungdomar. Resurserna till mödra- och barnhälsovården ska förstärkas.

Skillnaderna i barn och ungas tandhälsa har ökat i Stockholmsregionen under en lång tid. Socialdemokraterna vill vända denna utveckling och intensifiera insatserna för att minska tandhälsoklyftorna. Vi vill därför utöka folktandvårdens förebyggande uppdrag gentemot barn och unga samt ge folktandvården i uppdrag att i samverkan med förskolorna inrätta tandborstningsprojekt i de områden där tandhälsan är sämst.

Lärdom kan dras från det framgångsrika försöket i Region Jönköping, ”Tillsammans mot tandtrollen”.

Region Stockholm ska aktivt arbeta för att alla individer oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck ska ges en likvärdig och fullgod hälso- och sjukvård. I detta ingår arbetet med att fler vårdenheter ska HBTQ-certifieras. Vårdens kunskaper och bemötande av HBTQ-personer måste förbättras, detta kräver kompetenshöjande insatser.

Kompetensen kring personer med funktionsnedsättning är ofta otillräcklig inom primärvården samtidigt som bemötandet ibland brister. Socialdemokraterna ger därför hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda införandet av vårdcentraler med särskild kunskap och engagemang kring personer med funktionsnedsättning i enlighet med den framgångsrika modellen i Region Sörmland. Detta i syfte att stärka kontinuiteten, tillgängligheten och kvaliteten i vården för personer med funktionsnedsättning. Regionen ska vidare arbeta aktivt för att se till att funktionsnedsättning inte hindrar ett gott och självständigt liv, vare sig det gäller tillgång till kollektivtrafik, färdtjänst och vård, yrkesverksamhet med regionen som arbetsgivare eller deltagande i kulturlivet.

Hälso- och sjukvårdens arbete emot mäns våld mot kvinnor måste stärkas, socialdemokraterna föreslår därför ett höjt anslag till Kunskapscentrum för våld i nära relationer. Sjukvården behöver även bli bättre på att identifiera och erbjuda hjälp till unga som lever under hedersrelaterat våld och förtryck. Idag bedriver Origo, som är ett gemensamt resurscentrum för Stockholms län, ett viktigt arbete med bland annat rådgivning och utbildningsinsatser för personal inom hälso- och sjukvården. För att bättre kunna nå ut till vårdens medarbetare med dessa insatser ger Socialdemokraterna hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att inrätta en särskild samordnare mot hedersrelaterat våld och förtryck. Samordnaren ska ges i uppdrag att sprida kunskapen om Origos insatser inom regionens verksamheter.

Socialdemokraterna ser med oro på hur sexuellt överförbara sjukdomar ökar i omfattning i flera grupper. Samtidigt försämras möjligheterna till testning då populära kliniker stänger igen eller begränsar sin testningsverksamhet. Idag står dessutom närmare tusen personer i kö för att ta del av det nya läkemedlet PrEP, som förhindrar överföring av HIV-smitta och därmed är en revolution i det förebyggande arbetet. Socialdemokraterna vill tillgängliggöra PrEP för alla som behöver det, utan årslånga köer. Mer resurser ska tillföras för att tillgängliggöra test för könssjukdomar fortare på flera mottagningar i länet. Vi vill göra Venhälsan till ett regionalt kunskapscenter för HIV med särskilt uppdrag att utveckla sin stödjande verksamhet gentemot såväl kommunal omsorg som vården i stort, med ett särskilt fokus på HIV och ålderssjukdomar. HPV-vaccinering ska införas för killar enligt samma modell som för tjejer.

Säkerställ en jämlik tillgång till vård och en mångfald av utförare
De borgerliga partiernas privatiseringspolitik med införandet av 39 olika vårdmarknader har lett till en mer ojämlik hälso- och sjukvård i Stockholmsregionen. Den fria etableringsrätten för privata vårdbolag har skapat en ojämlik tillgång till vård då vårdbolagen i större utsträckning valt att etablera sig i välmående områden där vårdbehoven generellt är mindre. Flera rapporter visar även på hur vårdvalen missgynnat vårdkrävande patienter med större vårdbehov och patienter med lägre socioekonomisk status. Sammantaget har vårdvalspolitiken skapat en mer efterfrågestyrd hälso- och sjukvård som till viss del går emot hälso- och sjukvårdslagens intention om att vård ska ges efter behov. Socialdemokraterna uppdrar därför åt hälso- och sjukvårdsnämnden att se över vårdvalens utformning och föreslå förändringar som ökar samordningen, höjer kvaliteten för patienten och effektiviserar specialistvården med motsvarande 400 miljoner kronor i lägre kostnader 2020. Förändringarna kan handla om avveckling, införlivning i primärvården, hopslagning med andra vårdval eller införande av takkonstruktioner för ersättningarna. Socialdemokraterna vill stoppa införandet av vårdval reumatologi, som riskerar att tränga undan patienter med stora vårdbehov, splittra forskningen och försämra patienters möjligheter att få högkvalitativ vård.

Systemet med vårdmarknader försvårar även för de medlemsstyrda idéburna organisationerna. Många av dem har under lång tid varit utförare av vårdtjänster i vår region. De har medverkat till såväl utveckling av kvalitet som mångfald av utförare. Dessutom ger de, genom att vara medlemsstyrda, möjlighet till ett eget engagemang som inga andra fristående aktörer kan erbjuda. Vi har sett alltför många exempel på att de idéburna organisationerna tvingats avveckla värdefull verksamhet, eftersom de tvingats in i en kontext med konkurrensutsättning där de inte naturligt hör hemma. Regionen behöver komplettera systemet med vårdval med en modell som bygger på samverkan och tar hänsyn till de medlemsstyrda idéburna organisationernas värde och särart. För att slå vakt om det värde som idéburen verksamhet tillför regionen, samt värna mångfalden av aktörer, anser vi att regionen bör sätta som mål att 10 procent av den regionala hälso- och sjukvården ska drivas av medlemsstyrda idéburna aktörer senast år 2030.

För att säkra tillgången till hälso- och sjukvård i hela länet vill Socialdemokraterna att en etableringsstrategi tas fram. Vi vill även återinföra de lokala vårdbehovsanalyserna med fokus på hur vårdutnyttjandet förhåller sig till det förväntade vårdbehovet i regionens kommuner samt stadsdelar.

Socialdemokraterna avvisar initiativ som försämrar förutsättningarna för regionens egna vårdorganisationer att verka och därmed det moderatledda regionstyrets förslag om att fortsätta att höja avkastningskravet på Stockholm läns sjukvårdsområde (SLSO). Stora delar av SLSO:s verksamhet finns i utsatta delar av länet och det ökade avkastningskravet innebär således än tuffare förutsättningar för vårdcentralerna i

dessa områden. Ett höjt avkastningskrav försvårar SLSO:s möjligheter att ge vård efter behov och organisationens möjligheter att klara sin ekonomi, och bereder därmed vägen för ytterligare privatiseringar. Socialdemokraterna avvisar också att SLSO och länets akutsjukhus måste inhämta det moderatledda regionstyrets godkännande innan egenregianbud lämnas, vilket ger styret vetorätt när organisationerna vill bedriva verksamhet på ett vårdområde. Sjukhusen ska ha rätt att delta i vårdvalen.

1.3 Förbättrade förutsättningar för personalen

Personalen är sjukvårdens viktigaste resurs. Med stort engagemang, empati och yrkeskunnande bär undersköterskor, sjuksköterskor, läkare och andra yrkesgrupper vården på sina axlar. Ofta måste de med självuppoffrande insatser kompensera för de brister som finns i vårdens organisation.

Personalsituationen i Region Stockholm är idag allvarlig. Stress, påfrestande arbetstider och arbetsmiljö samt bristande respekt för personalens yrkeskunnande bidrar till att många väljer bort regionen som arbetsgivare. Det är särskilt svårt att rekrytera och behålla vårdpersonal inom akutsjukhusen, i synnerhet sjuksköterskor. Vidare är bristen på specialistutbildad personal stor och medför att många vårdplatser måste hållas stängda. Det utgör i förlängningen ett hot mot patientsäkerheten och beror delvis på att de generösa ersättningarna i vårdvalen gjort att sjukhusen inte kan erbjuda lika bra villkor.

Förutom behovet av specialistutbildad personal på akutsjukhusen kommer fler medarbetare med specialistutbildning i allmänmedicin och geriatrik att vara en förutsättning för att primärvården ska kunna axla ett större ansvar och att det växande antalet äldre ska kunna tas om hand. Intresset att vidareutbilda sig till specialist finns hos många medarbetare men möjligheterna att faktiskt göra det har länge varit eftersatta. Inom psykiatrin råder brist på barn- och ungdomspsykiatriker och särskilt specialistpsykiatrin har svårt att behålla erfarna psykologer till följd av brister i arbetsmiljön. Samtidigt är psykiatrins största yrkesgrupp – skötarna - underprioriterade. Bristen på personal medför även att fortbildning och yrkesintroduktion för nyanställd personal inte hinns med och att utrymmet för handledning är otillräcklig.

De medarbetare som stannar kvar inom de regiondrivna verksamheterna upplever växande problem med arbetsbelastning och arbetsmiljö. Sjuktalen är höga och värst är situationen för undersköterskor med 29 sjukdagar i genomsnitt 2018. Det krävs ett systematiskt arbete som involverar såväl arbetstagarrepresentanter som representanter för sjukhusen för att få bukt med denna problematik. Kostnaderna för övertidsersättning ökade med nära 13 procent mellan 2017 och 2018 och överskred

budget med 40 procent eller 123 miljoner kronor 2018. Socialdemokraterna vill därför införa en ny målindikator för att minska antal övertidstimmar.

En undermålig personalpolitik har gjort att Region Stockholm idag är beroende av hyrpersonal, en utgiftspost som på vårdsidan ökade till drygt 660 miljoner kronor 2018. Kostnaderna för inhyrd personal tränger undan nödvändiga satsningar på sjukhusens egen personal. Socialdemokraterna vill därför, som ett första steg, minska inhyrningen till två procent, vilket samstämmer med Sveriges kommuner och landstings definition av oberoende av inhyrd personal. Sammantaget motsvarade förra året sjukvårdens kostnader för övertidsersättning och inhyrning kostnaden för nästan 1700 sjuksköterskor.

I Region Stockholm ska all personal, i såväl vården som kollektivtrafiken, känna sig trygga på jobbet. Tyvärr ser situationen annorlunda ut, där tio procent av medarbetarna upplever att de under det senaste året har utsatts för hot och/eller våld som har samband med sitt arbete. Arbetsskador till följd av våld och hot ökade mellan 2017-2018. Detta kan aldrig accepteras. En central förutsättning för en trygg arbetsplats är säkrad och höjd grundbemanning. Personalen ska även ges möjlighet att låsa dörrar på öppna avdelningar och om ytterligare behov finns ska akutsjukhusen ges resurser att anställa ordningsvakter.

Dags för att satsa på utbildning

Socialdemokraterna föreslår åtgärder för en förbättrad arbetsmiljö och säkrad kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården. Här är regeringens särskilda satsning på vidareutbildning av sjuksköterskor viktig. Utöver det vill vi år 2020 satsa ytterligare 75 miljoner kronor på ett kompetens- och utvecklingspaket för att minska personalbristen inom vården. De verksamhetsintegrerade specialistutbildningsplatserna för läkare och sjuksköterskor ska bli fler. För läkare är allmänmedicin, geriatrik och psykiatri prioriterade inriktningar. En plan ska tas fram för att bli självförsörjande på utbildningsplatser för allmäntjänstgöring för läkare, och antalet AT-platser ska ökas. En permanent verksamhetsintegrerad specialistsjuksköterskeutbildning med bibehållen kollektivavtalsenlig lön (akademisk specialisttjänstgöring AST) ska inrättas, även där med prioritering på bristkompetenser. Region Stockholm ska etablera en undersköterskeutbildning i egen regi med syfte att råda bot på bristen på undersköterskor med kännedom om sjukhusvård. Regionstyrelsen ges i uppdrag att stärka grundkompetensen inom vård- och omsorgsutbildningen för blivande undersköterskor, och att möjliggöra flera specialistutbildningar och utbildningsplatser för undersköterskor, exempelvis inom psykiatri eller förlossning. Utbildningen och rekryteringen av skötare ska hålla hög och jämn standard.

Mer flexibla arbetstidsmodeller och möjlighet till arbetstidsförkortning ska införas för att bryta den onda cirkeln av rekryteringssvårigheter och växande belastning. Ett

lyckat exempel är den kombination av kortare arbetsvecka och tätare helgtjänstgöring, med bibehållen lön, som använts på akutmottagningen på Karolinska Huddinge. En tydligare struktur för lönesättning, som värderar kompetens, erfarenhet, utbildning och akademiska meriter ska utvecklas. Nyutexaminerad personal ska under sitt första år få ett introduktionsprogram med handledning. Vi vill se över om handledarutbildningen behöver utökas, då det finns en stor andel medarbetare som idag saknar den formella kompetensen. Lönebildningen ska vara tydlig och icke-diskriminerande. Det ska finnas en lönespridning inom respektive yrkesgrupp som stimulerar till utveckling och måluppfyllelse. Målet är att det ska finnas utrymme för medarbetare att utvecklas och få nya uppdrag, med relevant lön, utan att behöva byta arbetsplats. All verksamhet ska genomsyras av en strävan efter jämställdhet i löner och arbetsvillkor, och efter mångfald. Region Stockholm är en stor arbetsgivare och således en viktig aktör i främjandet av dessa värden.

Skarpa krav ska ställas på alla regionfinansierade vårdgivare att delta i utbildnings- och forskningsuppdragen. Detta ska vara ett villkor för att få ingå avtal med Region Stockholm och hälso- och sjukvårdsnämnden ska införa vite eller möjliggöra uppsägning av avtal med de vårdgivare som inte lever upp till kraven. Likaså ska krav ställas på att alla regionfinansierade vårdgivare ska ha en strategi för kompetensutveckling av personalen. En koncernövergripande struktur för kompetensutveckling och validering ska utvecklas och införas. Fortbildning ska göras till en mer integrerad del av primärvården. Regionstyrelsen uppdras att årligen analysera kompetensförsörjningen och kartlägga behoven utifrån nuläget, såväl som kommande pensionsavgångar och utbildningsvolymer.

1.4 Kortare vårdköer och bättre tillgänglighet

Väntetiden spelar en viktig roll för patientens upplevelse av vården. I många situationer och för vissa diagnoser är väntetiden dessutom direkt avgörande för vårdutfallet och patientens tillfrisknande. God tillgänglighet och vård på rätt nivå måste således prioriteras. Dock medför personalbrist ofta att vårdplatser måste hållas stängda, och det gör i sin tur att patienter som behandlats färdigt på en akutmottagning i vissa fall inte kan slussas vidare till en vårdavdelning för övervakning. I ökande utsträckning resulterar personalbrist även i att planerade operationer och behandlingar i specialistvården måste ställas in. På akutmottagningarna kan brist på erfaren vårdpersonal leda till ökade väntetider, då bedömning och prioritering av inkomna patienter riskerar att gå långsammare.

Patientens tillgång och ledtid till vård påverkas också av vårdens förmåga att komma till patienten. En stor del av denna förmåga utgörs av ambulanser och jourläkarbilar. Idag råder dock personalbrist inom ambulanssjukvården. Medarbetarna har under

flera år vittnat om en hårt pressad arbetsmiljö där förutsättningarna att prestera på topp när det gäller saknas. Vidare har jourläkarbilarna, vars uppgift är att besöka patienter som inte kan ta sig in till akutsjukhusen, varit en kraftigt underutnyttjad resurs.

Under 2019 löper omställningsavtalen ut och nya avtal ska tecknas för kommande fyraårsperiod. Den ekonomiska uppräkningen i omställningsavtalen om 1,5 procent årligen har varit för låg och således gjort att sjukhusens verksamhet och ekonomi blivit lidande. Denna utveckling måste vändas. I de nya sjukhusavtalen måste akutsjukhusen ges förutsättningar att öppna vårdplatser och korta väntetider. Socialdemokraterna vill därför att den genomsnittliga uppräkningen av ersättningen i de nya sjukhusavtalen 2020-2023 för 2020 utökas från 1,5 procent till 2,5 procent. Det innebär att vi i ett första steg år 2020 skjuter till 200 miljoner kronor extra till akutsjukhusen. Resurserna till Norrtälje sjukhus ska räknas upp enligt samma princip. Pengarna ska bland annat gå till ett lönelyft och satsningar avseende arbetsmiljö och nya arbetstidsmodeller för personalen på akutsjukhusen, i ett första steg ska undersköterskor och sjuksköterskor prioriteras. Personal som arbetar på obekväma tider ska premieras genom att ersättningen utökas. På så sätt kan antalet erfarna medarbetare på länets akutsjukhus bli fler. För att ytterligare underlätta rekryteringen till våra akutsjukhus ska tillgången till personalbostäder utredas.

Sedan 2011 pågår arbetet med Framtidens hälso- och sjukvårdsplan, där en av ambitionerna är att den vård som kan ska flyttas ut från akutsjukhusen och till öppenvården. Som en del i omställningen av vården beslutade det borgerliga styret att återinrätta den struktur av närakuter som de själva lade ned 2007 och som först etablerades av det rödgröna landstingsstyret 2002-2006. Återinrättandet av närakutstrukturen förbättrar patienternas tillgång till nära vård och avlastar sjukhusens akutmottagningar. Vi menar dock att mer behöver göras för att öka den geografiska spridningen av närsjukhus och närakuter för att ytterligare avlasta akutsjukhusen.

Vi vill se en ambitionshöjning i omställningen till den nära vården. Nya närsjukhus med närakut ska byggas i Handen och Barkarby och uppförande av sådana sjukhus i Skärholmen och Tumba ska utredas. För att skapa en jämnare fördelning mellan akutmottagningarna ska en mobilapplikation utvecklas som visar väntetider vid länets akutmottagningar och närakuter i realtid. En möjlighet är att Region Stockholm redan existerande applikation Alltid öppet tillförs en sådan funktion. Vidare ska det arbete som beskrivits vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge med en hjärtdagvårdavdelning (HDA) vidareutvecklas till att omfatta andra patientgrupper. HDA har gett patienter med hjärtsvikt snabbare kontakt med erfaren personal och därmed minskat såväl antalet akutbesök som antalet inläggningar. Vid komplicerade eller tidsmässigt långa vårdförlopp i specialistvården ska patienten automatiskt tilldelas en patientansvarig läkare (PAL). Vilka patientkategorier som ska prioriteras

vid inrättande av PAL ska, jämte läkarens närmare uppgift och ansvar, utarbetas i dialog med läkarprofessionen. Socialdemokraterna vill också att patienten vid sådana vårdförlopp får ett patientkontrakt som redogör för de inplanerade vårdinsatserna.

Snabbspåren för äldre på akutmottagningar ska utökas. I Norrtälje bedrivs sedan flera år ett sådant enligt modellen ”Silverstigen” där äldre prioriteras för bedömning, provtagning och röntgen. Socialdemokraterna vill att denna metod tas vidare till samtliga akutmottagningar i länet. Det akuta omhändertagandet av äldre ska förbättras genom att utöka arbetet med sammanhållna vårdkedjor för patienter med höft- eller lårbensbrott.

En översyn av hela ambulansverksamheten ska genomföras, med särskilt fokus på organisation, kapacitet och arbetsmiljörelaterade frågor. Översynen ska omfatta delegationsrätten för ambulanssjuksköterskor att bedöma patientens tillstånd på plats. Målet att akut sjuka patienter ska nås av en ambulans inom tio minuter i 75 procent av fallen ska återinföras. Vi vill att tydligare krav ställs på samverkan mellan 1177 Vårdguiden, SLSO, närakuterna, akutsjukhusen och den entreprenör som tillhandahåller jourläkarbilarna för att öka antalet besök som genomförs av jourläkarbil.

1.5 Helhetsansvar för äldre

Till följd av hälsosammare livsstil och framsteg inom vård och medicin lever vi människor allt längre och blir allt friskare. I Region Stockholm väntas invånargruppen över 65 år växa med 21 procent fram till 2050, att jämföra med gruppen mellan 18 och 64 år som endast beräknas växa med 13 procent. Även om många äldre klarar sig helt utan vård ställer det ökade antalet äldre stora krav på hälso- och sjukvården i regionen. Detta i ett läge då vi vet att vården för sjuka äldre ofta brister.

De problem som finns i vården av äldre har delvis redan beskrivits. Uppstyckningen av vården i isolerade vårdmarknader har hårdast drabbat dem som har komplexa vårdbehov och svag förmåga att orientera sig i systemet. Bland dessa finns alltså många äldre. Bristande samverkan mellan kommunal omsorg och regionfinansierad vård leder, i kombination med en underfinansierad primärvård och små möjligheter till inskrivning direkt på geriatrisk avdelning, till undvikbara besök på akutmottagningarna. Som ett resultat av detta blir många äldre invånare liggande på akutmottagningarna i timmar i väntan på vård.

Bristerna i primärvården i Stockholm drabbar särskilt multisjuka äldre i behov av kontinuitet, samordning och trygghet. Socialdemokraterna är fast beslutna om att skapa en mer sammanhållen hälso- och sjukvård med god kontinuitet för denna grupp. På så vis kan tryggheten och friheten öka för regionens äldre invånare, liksom

för deras anhöriga. Den primärvårdsreform som Socialdemokraterna nu föreslår med bland annat ökade resurstillskott och en garanti om en fast läkarkontakt och regelbundna hälsosamtal kommer att vara en särskilt viktig del i detta. En mer sammanhållen vård för äldre kan bidra till ett mer effektivt sjukvårdssystem och därigenom på sikt lägre kostnader. Socialdemokraterna ser positivt på de särskilda äldremottagningar som många vårdcentraler i länet bedriver. Mycket tyder dock på att förutsättningarna för samverkan mellan äldremottagningarna, hemsjukvården, kommunens omsorg, geriatriken, äldrepsykiatrin och den övriga hälso- och sjukvården behöver stärkas. Vi ger därför hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda hur äldremottagningarna i länet kan utvecklas i syfte att skapa ökad kontinuitet, en mer sammanhållen vård för patienten samt ett ökat fokus på uppsökande arbete.

Socialdemokraterna vill att fler ska få förutsättningar för ett hälsosamt och meningsfullt åldrande med hög livskvalitet. Som ett led i det vill vi skapa mötesplatser för äldre som motverkar ensamhet och främjar hälsa och social gemenskap. Framgångsrika försök att skapa sådana mötesplatser tillsammans med idéburna aktörer har gjorts inom projektet ”Samverkansmodell för ett hälsosamt åldrande” samt ”Mötesplats Tumba”. Vi vill att regionen ska ta initiativ till att starta fler liknande projekt. Vi vill också inleda ett pilotförsök med gruppträning för äldre tillsammans med pensionärsrörelsen.

Socialdemokraterna vill sprida den modell för samordning mellan akutsjukvården, primärvården och den kommunala omsorg som kallas ”Trygg och säker hemgång” till fler kommuner. Omvårdnadsenheter ska inrättas på akutsjukhusen för vård av äldre patienter som inte längre behöver akutsjukvårdens resurser men heller inte återhämtat sig så mycket att de kan skrivas ut. För att stärka samordningen av vårdinsatserna vill vi ge geriatriken möjlighet att ta över patientkontakten och utse en ansvarig läkare för all vård och omsorg för patienter med hög risk för återinläggning. Antalet vårdplatser i geriatriken ska utökas, liksom möjligheten till direktinskrivning på geriatrisk avdelning. Socialdemokraterna ger hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda behovet av investeringar i nya lokaler för den geriatriska vården med syfte att åstadkomma en jämlik fördelning i hela regionen. För att säkerställa de geriatriska platserna på Bromma sjukhus ska försäljningen av fastigheten avbrytas. På sikt ska den geriatriska, och särskilt den demensrelaterade, kompetensen stärkas inom såväl primärvården som akutvården. Hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att ta bort ”Fritt val av hjälpmedel” inom hörselvården, och därmed återgå till att brukare av hörapparater får välja sådana ur regionens upphandlade sortiment.

Sätt stopp för uppsplittringen av vården för äldre

Socialdemokraterna är kritiska till privatiseringen av den geriatriska vården genom införandet av ännu en vårdmarknad. Införandet av vårdval geriatrik försvårar för

samverkan runt den enskilda patienten och innebär en påtaglig risk för ökad ojämlikhet då regionen inte kan styra var nya mottagningar etableras. Vi är även kritiska till den prispress som infördes i samband med inrättandet av vårdvalet. Vi menar i enlighet med professionen att detta riskerar drabba de svårt sjuka äldre och göra det ännu svårare att klara kompetensförsörjningen inom den geriatriska vården.

Region Stockholm är den enda regionen i landet som inte lyckats genomföra en kommunalisering av hemsjukvården. Vi ser idag att vården för sjuka äldre som vårdas i hemmet är uppsplittrad och att många äldre har flera vårdkontakter samtidigt som det är oklart vem som faktiskt bär huvudansvaret för patienten. Hemsjukvården är idag uppdelad på många olika aktörer såsom vårdcentralernas basala hemsjukvård, upphandlade aktörer för hemsjukvård på kvällar, nätter och helger, ett vårdval för avancerad hemsjukvård, ett vårdval för läkarinsatser i särskilda boenden samt vårdval primärvårdsrehabilitering. Utöver detta utför kommunerna hemtjänst hos många äldre. Socialdemokraterna vill därför tillsätta en utredning med målet att åstadkomma en mer sammanhållen hemsjukvård för länets äldre invånare där huvudansvaret för patients hälsa tydliggörs. Vi motsätter oss införandet av ytterligare en vårdmarknad inom hemsjukvården, vårdval seniorvård. Vi menar att det riskerar skapa en än mer otydlig ansvarsfördelning och försvåra samverkansmöjligheterna. Detta skulle inte gynna regionens äldre invånare. Istället för fler uppsplittrande vårdmarknader vill vi socialdemokrater sprida den unika modell för integrerad regiondriven vård och kommunal omsorg som utvecklats och används i Norrtälje till fler kommuner. Den exakta utformningen av sådan verksamhet måste tillåtas bero på de lokala förutsättningarna.

1.6 Ökad trygghet i förlossningsvården

Förlossningsvården ska vara trygg och kvinnor ska kunna välja var de ska föda. Införandet av en vårdmarknad på förlossningsområdet har dock varken ökat tryggheten eller valfriheten. Istället har det bidragit till att förlossningsvården präglas av en oacceptabel arbetsmiljö för personalen, brist på förlossningsplatser och en uppsplittring av graviditetsförloppet.

Då förlossningsvården gjordes om till vårdmarknad 2009 gav sig endast ett privat vårdbolag in på den. Efter några år ansåg bolaget att lönsamheten var alltför dålig och beslutade att lägga ner verksamheten. Över en natt blev regionen av med mer än 3 300 förlossningsplatser om året – en skrämmande konsekvens av att överlåta planeringen till marknaden. En ny förlossningsenhet ska öppna på S:t Göran, men fler platser är inte den enda lösningen på de problem vi ser.

Trots att regionen sedan 2017 har fått mer än en halv miljard kronor i statsbidrag till förlossningsvård så har antalet barnmorskor minskat på flera kliniker. Det finns påtagliga brister i arbetsmiljön på våra förlossningskliniker vilket medfört att

barnmorskor söker sig till andra arbetsplatser. Även patientsäkerheten äventyras, vilket den höga förekomsten av förlossningsskador i regionen kan vara ett tecken på. Det är en situation ovärdig ett välfärdsland och i synnerhet i dess klart rikaste region. I regionen ska det vara en trygg och positiv upplevelse att välkomna ett barn till världen och som medarbetare i förlossningsvården ska man ges rätt förutsättningar att utföra sitt arbete.

Ansatsen med vårdmarknader har inneburit att graviditetsförloppet delats upp i flera isolerade vårdområden. Under en graviditet måste föräldrar söka sig till separata instanser för att få tillgång till ultraljud, mödravård, förlossning och eftervård. Det leder vanligtvis till att insatserna ges av flera olika barnmorskor allteftersom graviditeten fortlöper, vilket riskerar att skapa otrygghet och bristande kontinuitet.

Socialdemokraterna föreslår åtgärder för att rätta till de systemfel som uppstått i förlossningsvården, med säkrad kompetens och en trygg förlossningsvård. En sammanhållen vårdkedja ska skapas som håller ihop mödra-, förlossnings- och eftervård samt ultraljud, vilket ger blivande föräldrar kontinuitet. Vi inför en garanti om en barnmorska per födande för att skapa kontinuitet och en trygg förlossningsupplevelse. Varje barnmorskemottagning ska ha ett samverkansavtal med minst en förlossningsklinik. Eftervården ska utvidgas så att kontroller hos både barnmorska och fysioterapeut efter förlossning blir norm. Alla ska ha tillgång till kurativa samtal för att bearbeta sin förlossningsupplevelse och för att psykisk ohälsa hos nyblivna föräldrar ska kunna fångas upp. En kontaktbarnmorska ska inrättas inom eftervården som en sammanhållande funktion för vården av förlossningsskador i syfte att dessa ska minska. Utbildningsinsatserna för att förhindra förlossningsskador ska utökas. För detta ska resurserna till eftervården utökas och en utredning ska identifiera hur ytterligare förstärkningar av eftervården ska se ut. För att samla forskning och utbildning om förlossningsskador ska en centrumbildning inom området utredas. Det ska utredas huruvida Karolinska Huddinges upplägg med så kallade universalrum, som kan användas för vård under graviditeten såväl som vid förlossning och eftervård, kan tas vidare till fler förlossningsavdelningar. Vårdval förlossning och vårdval gynekologi ska avvecklas och regionen återta sitt ansvar för att planera vården, säkerställa kapaciteten och trygga kvinnors valfrihet.

1.7 Stärkt arbete mot psykisk ohälsa

Den ökade psykiska ohälsan är en av vår tids stora utmaningar. I Region Stockholm har antalet som söker vård för psykisk ohälsa ökat kraftigt sedan början av 2000-talet och studier visar på att det är vanligare att invånare i Region Stockholm rapporterar nedsatt psykiskt välbefinnande i jämförelse med invånare i andra delar av Sverige.

Den psykiska ohälsan ökar stadigt bland barn, ungdomar och äldre. Kvinnor drabbas

i högre grad av psykisk ohälsa än män. Även människor som på olika viss har sämre socioekonomiska förutsättningar liksom HBTQ-personer drabbas i högre utsträckning av denna problematik. Arbetet för ökad psykisk hälsa är alltså i högsta grad en jämställdhets- och jämlikhetsfråga och Socialdemokraterna är fast beslutna om att vända utvecklingen.

Idag finns stora brister i organiseringen av första linjens psykiatri för barn och unga, med långa väntetider och bristande samverkan med elevhälsa, barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) och socialtjänst. Till följd av långa väntetider till kurator- eller psykologstöd inom primärvården vänder sig många till den specialiserade öppenpsykiatrin. Det leder till längre köer och väntetider. Att första linjens psykiatri bedrivs som en vårdmarknad med fri etableringsrätt har lett till en ojämlik fördelning av första linjen-mottagningar i vårt län och många mottagningar har startat, för att snart därefter lägga ner igen. För att öka tillgängligheten och vända ohälsoutvecklingen vill Socialdemokraterna satsa på primärvårdens uppdrag som första linjens psykiatri. I regeringens budget för 2020 tillförs Region Stockholm 69 miljoner kronor för att korta vårdköerna för barn och unga med psykisk ohälsa. Det är ett viktigt bidrag i arbetet att göra det lättare att tidigt få stöd och hjälp för psykisk ohälsa i primärvården.

En jämlik psykiatrisk vård förutsätter att första linjen arbetar mer uppsökande och finns lättillgänglig i barn och ungdomars vardag. Därför ger vi hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att i samverkan med kommunerna utvidga första linjen för barn och unga till att inkludera en förstärkning av elevhälsan, samt att utreda möjligheterna att stärka barnavårdscentralerna (BVC) och ungdomsmottagningarna med första linjens kompetens. Syftet är att säkra sammanhållna vårdkedjor, tydlighet om vart den enskilda kan vända sig och minimera risken att barn med psykiatrisk problematik faller mellan stolarna. Barn och unga med psykisk ohälsa ska få rätt stöd i rätt tid. Vidare anser Socialdemokraterna att första linjen behöver ges förutsättningar att arbeta mer uppsökande gentemot nyanlända ungdomar och asylboenden.

God tillgång till ungdomsmottagningar med all dess kompetens är en viktig pusselbit för ungas psykiska välmående. Dialog med länets kommuner ska föras för bra öppettider och tillgänglighet också under somrarna. Vi vill säkerställa att ungdomsmottagningarna i allt väsentligt drivs i egen regi i samarbete mellan kommun och region, och även undersöka möjligheten för ideell sektor att vara med och starta en eller flera mottagningar i de delar av länet där befintlig verksamhet inte räcker till. Hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att utreda möjligheten till att i samverkan med kommuner och elevhälsan införa hälsosamtal för unga med särskilt fokus på psykisk hälsa.

Ätstörningar är tillsammans med beroendesjukdomar en av de dödligaste psykiatriska sjukdomarna. Varje år dör flera personer i Stockholm av långvarig svält. Att upptäcka ätstörningar i tid kan vara livsavgörande. Socialdemokraterna vill se ett långsiktigt kompetenslyft inom primärvården för att tidigare fånga upp individer med ätstörningar.

Digitaliseringen medför möjligheter att sänka trösklarna till vård vid psykisk ohälsa samt se till att fler hamnar rätt i vården. Socialdemokraterna vill därför med inspiration av Region Skånes telefonlinje ”En väg in” införa en samlad kontaktväg för barn som lider av psykisk ohälsa och deras anhöriga. Hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att integrera ”En väg in” i 1177 Vårdguiden. Socialdemokraterna ger vidare nämnden i uppdrag att öka tillgången till internetbaserade psykologiska behandlingar i den psykiatriska vården.

Psykiatrivård med patienten i centrum
Psykiatrivården i Region Stockholm är eftersatt. Det finns en brist på slutenvårdsplatser, de befintliga vårdmiljöerna är undermåliga och organisationen har splittrats upp. Det saknas en plan för länets psykiatrivård som sätter patienten i centrum med god tillgänglighet och moderna behandlingsmetoder.

Mot denna bakgrund vill Socialdemokraterna att en strategisk och genomgripande översyn av psykiatrin görs i vilken rekommendationer inhämtas från den främsta expertisen på området. Ett av de specialistcentrum som ska etableras inom ramen för Framtidsplanen för hälso- och sjukvården ska ha inriktning mot psykiatri så att praktik, forskning och utbildning kan knytas samman. Fler slutenvårdsplatser ska inrättas, exempelvis genom att så snart som möjligt inleda uppförandet av Psykiatrins hus vid S:t Görans sjukhus. Vi vill påskynda implementeringen av nationella riktlinjer och regionala vårdprogram. Standardiserade vårdförlopp ska införas, enligt samma princip som använts inom cancervården. Den psykiatriska öppenvården ska förstärkas med fler mobila team. Informationen till patienten om behandlingsalternativ, närståendestöd och vad hen själv kan göra ska förbättras.

Kompetensförsörjningen är en stor utmaning inom såväl första linjens psykiatri, barn- och ungdomspsykiatrin och vuxenpsykiatrin. Socialdemokraterna ger därför nämnden i uppdrag att ta fram en samlad plan för kompetensförsörjningen inom psykiatrin som särskilt ska belysa satsningar på fortbildning och kompetensutveckling som ett sätt att stärka kompetensen och skapa en mer attraktiv arbetsplats.

Det är avgörande att i tid upptäcka riskbruk, och minimera missbruk, av spel, alkohol och narkotika. Vi vill ha en nollvision för narkotikadödlighet. Missbruk hänger ofta ihop med psykiatrisk diagnos, varför första linjens psykiatri måste arbeta mer uppsökande och i samverkan med kommunerna för att tidigare identifiera och bättre stötta individer med riskbruksproblematik. Vi vet att vården idag ofta brister för

personer med missbruksproblematik och psykiatrisk diagnos. Socialdemokraterna ger därför hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att utreda hur samverkan mellan kommunens missbruksvård, regionens beroendevård och den psykiatriska vården kan stärkas genom till exempel samlokalisering av resurser och inrättandet av gemensamma slutenvårdsplatser. Vi vill att ett riktat vårdprogram tas fram för individer som missbrukar läkemedelspreparatet Subutex. LARO-mottagningarna ska stärkas. Särskilda avgiftningsenheter för kvinnor ska finnas. Vidare vill vi utreda hur en heldygnsmottagning, likt Pelarbackens verksamhet, för missbrukande och/eller hemlösa kvinnor ska utformas för att motsvara dessa kvinnors behov.

Socialdemokraterna ser positivt på de försök som nu pågår med självvald inläggning där ett antal patienter inom psykiatrin ges möjlighet att skriva in sig själva för heldygnsvård när behov uppstår. Vi vill att möjligheten till självvald inläggning ska spridas så att det kommer fler patientgrupper till del.

Psykiatriambulansen (PAM) utför ett viktigt uppdrag i att förhindra självmord, överdoser och andra akuta och livshotande situationer. Socialdemokraterna menar att det finns behov av en till psykiatriambulans och ger hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att inrätta en sådan.

2. Forskning, utveckling och innovation för ett Stockholm i framkant

En stark medicinsk forskningssektor i huvudstadsregionen ger många positiva effekter: bättre vård för länets invånare, högkvalificerade jobb och exportmöjligheter. Även om forskning främst är ett statligt ansvar finns alltså goda skäl för Region Stockholm att spela en konstruktiv roll. Idag finns tecken på att utvecklingen går åt fel håll, inte minst i det att antalet kliniska prövningar i Sverige har minskat. Introduktionen av nya läkemedel och ny medicinsk teknik går långsammare än den tidigare gjort. Hälso- och sjukvården i Region Stockholm är till följd av privatiseringspolitiken uppdelad i stuprör som försvårar för en sammanhållen forskning i länet.

Med rätt prioriteringar och kraftfulla satsningar kan denna trend vändas. Socialdemokraterna vill att ersättningssystem i vården utvecklas och möjliggör och premierar ett närmare samarbete mellan sjukvården, akademin, näringslivet och patientorganisationer. Denna utveckling kan med fördel ske tillsammans med andra regioner och landsting. Region Stockholm och våra verksamheter ska vara en stark partner till det centrum för digitalisering som nu skapas inom Kungliga Tekniska Högskolan.

Socialdemokraterna ser tillgängliggörandet av hälsodata som en avgörande förutsättning för utvecklad innovation och forskning. Vi ser det som en viktig framtidsfråga att regionen får utökade möjligheter att genom dataanalys få en bättre förståelse för hur sjukdomar uppstår och för att kunna erbjuda patienter skräddarsydd behandling. Centrum för hälsodata kan ge goda förutsättningar för ny forskning och förenkla administrationen. Det är viktigt att forskningen och vårdens medarbetare ges rätt förutsättningar i uppstarten av detta och att patientdatasäkerhet alltid prioriteras högst. Patientdata får inte hamna i orätta händer eller hanteras felaktigt. Patientdata ska aldrig lagras utanför Sverige. Den nationella patientdataöversikten (NPÖ) måste utvecklas. Detta ses ofta som en extra pålaga inom vården och måste underlättas, idag vet vi att mycket som borde registreras där inte gör det. Regionen ska stärka sitt IT-säkerhetsarbete. Avtal med vårdgivare bör gås igenom för att säkerställa att de hanterar patientdata på ett säkert sätt.

Trots att majoriteten av alla vårdbesök sker inom primärvården så är forskningen inom den nära vården eftersatt. För att stärka forskningen inom primärvården vill Socialdemokraterna ge de Akademiska vårdcentralerna (AVC) ökade resurser. Vi vill även ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att revidera ansökningskriterierna för regionens forskningsmedel för att i ökad utsträckning fördela forskningsresurser efter var patientmötena sker, samt möjliggöra för fler tjänster inom primärvården som kombinerar klinisk verksamhet med forskning. Samma sak gäller för akutsjukvården. I den senaste medarbetarundersökningen svarar närmare 40 procent av de anställda på forskningsflaggskeppet Karolinska att de ej hinner med forskningen som de har inom sin anställning. Ett innovationsråd ska inrättas där regionpolitiker, forskningsrepresentanter, branschorganisationer, fackförbund och patientorganisationer har möjlighet att delta. Rådet ska ha till uppgift att kravställa de verktyg som behövs för framgångsrik forskning och underlätta för ny samverkan.

5G kan innebära ytterligare ett stort steg för hälso- och sjukvården. Region Stockholm kan bli ledande i användandet av 5G-lösningar för att utveckla vården. Ett särskilt 5G-projekt ska startas i syfte att samla aktörer inom regionen med olika perspektiv på var 5G-tekniken kan göra skillnad samt lägga förslag på möjliga användningsområden.

Innovationsfondens arbete med möjlighet för alla som arbetar i av regionen finansierad verksamhet att ansöka om medel för utveckling och innovation har gett många smarta nya lösningar i vården. Att fonden nu även har anonymiserade ansökningar efter förslag från Socialdemokraterna har visat sig ge bättre jämställdhet och bredd i yrkeskategorier på beviljade ansökningar. Vi skulle dock gärna se att fonden under 2020 även kommer verksamheter som drivs på uppdrag av trafikförvaltningen till del.

2.1 Fram för smartare digitalisering

Digitaliseringen ska främja bättre hälsa, smartare tillgänglighet för patienterna och framförallt bättre arbetsmiljö och effektivitet för personalen. Ny teknik får inte bara införas för teknikens skull, nyttan för patienter och personal måste vara i fokus. Ett nytt journalsystem och nya stödsystem behövs. Det behöver införas tillsammans med omläggning av arbetssätt. Införandet av ett nytt journalsystem och andra stödsystem som går under namnet Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM) kan rätt genomfört innebära en stor förbättring i personalens arbetsmiljö samt möjlighet att ge patienterna en närmare och mer patientsäker vård. Det är angeläget att den nya IT-strukturen kommer på plats utan ytterligare dröjsmål och till den kostnad som beslutats. Regionens långsiktiga ekonomi bygger till viss del på att resultatet av FVM genererar besparingar och effektiviseringar på sikt.

Socialdemokraterna känner oro över den upphandlingsprocess som pågår och ska implementeras under 2020. Regionen har i sin budget endast avsatt resurser för upphandling och centralt införande. Kostnaderna för införandet riskerar att dra iväg och vårdens verksamheter ser ut att behöva bära stora kostnader för utbildning och infasning av det som upphandlas utan att få tydliga ekonomiska förutsättningar för detta. Ett mycket stort antal applikationer och system måste avvecklas, konsolideras och integreras i och med det nya journalsystemet och detta arbete kommer fortsatt vara kostsamt för regionen. De nya sjukhusavtalen har inte tillräckligt hanterat frågan om ersättning för ett bra införande av FVM i vården. I slutet av den treåriga avtalsperioden kommer implementeringen av ett nytt journalsystem och stödsystem att påbörjas på sjukhusen. Utrullningen kommer dessutom inte att hinna ske på alla sjukhus under perioden, risken är alltså snedvridna förutsättningar.

Risken är att detta resulterar i att det inte kommer att gå att räkna hem de effektiviseringsvinster som hela projektet bygger på. Socialdemokraterna understryker därför vikten av att den egenägda vården ges tillräckliga ekonomiska ramar för att göra de investeringar och förändringar som krävs för de långsiktiga effektiviseringsvinsterna av FVM.

3. Snabb, pålitlig och attraktiv kollektivtrafik för ett tillgängligt Stockholm

Kollektivtrafikens huvudsyfte är att skapa rörlighet och tillgänglighet i Stockholmsregionen. En väl fungerande kollektivtrafik innebär att vi som medborgare kan arbeta, studera, leva och njuta av hela Stockholmsregionens utbud av möjligheter. Den är en förutsättning för jobb och tillväxt och ett sätt att bygga ihop en Stockholmsregion som lider av växande klyftor och bostadsbrist. Om

Stockholm ska kunna fortsätta växa sett till folkmängd och ekonomi och med ökad jämlikhet behövs en kollektivtrafik som fungerar för alla. En överflyttning av resande från biltrafiken till kollektivtrafiken är dessutom avgörande för att klara Stockholmsregionens klimatmål om en minskning av utsläppen med 70 procent till 2030.

Stockholms kollektivtrafik omnämns ofta som bland den bästa i världen. Det är sant och vi är stolta över att Stockholm har en stark tradition av att satsa på kollektivtrafik. Men en internationell jämförelse är en dålig måttstock i en värld där bilen fortfarande är det dominerande transportmedlet. Socialdemokraterna nöjer sig inte med en kollektivtrafik som är bra, den ska vara det bästa resealternativet för det stora flertalet resenärer. Därför är Socialdemokraternas vision för trafikpolitiken att ”vi ska nå klimatmålen och göra Stockholmsregionen jämlik”. För att nå dit ska kollektivtrafiken bli snabbare, mer attraktiv och mer pålitlig än bilen i hela Stockholms län.

3.1 Framkomlighet och snabbare resor – så stärks tillväxten i hela regionen

Forskningen visar att restiden är den viktigaste faktorn för vilket trafikslag resenären väljer. Att korta restiderna är en del av den socialdemokratiska visionen för kollektivtrafiken. Ju kortare tid varje resenär befinner sig i kollektivtrafiken desto mer utrymme finns för fler resenärer med samma mängd bussar och vagnar. Det som i praktiken kallas för ökad produktivitet. Vi sätter ribban högt, kollektivtrafiken ska vara snabbare än bilen. Idag är bilen i genomsnitt snabbare än kollektivtrafiken i samtliga kommuner, till och med i Stockholms innerstad. Trafiknämnden ska ta fram ett mätbart och ambitiöst mål för kortare restid i förhållande till bilen.

Om restiden har störst betydelse för vilket trafikslag resenärer väljer kan bristande pålitlighet vara avgörande för vilket trafikslag vi väljer bort. Förseningar skapar inte bara frustration, det leder till missade och inställda möten och förgäveskostnader som uppskattats till sju miljarder kronor för hela samhället. Pålitligheten avgör också om vi vågar göra oss av med bilen och att låta kollektivtrafiken vara vårt förstahandsalternativ. Socialdemokraterna i Region Stockholm anser att det är dags att sluta skylla på andra och vill arbeta tillsammans med staten, kommunerna och trafikoperatörerna för att minimera förseningarna. Ett nytt system för realtidsinformation ska tas fram som visar rätt tid. Vi vill slopa SL-minuten.

För att korta restiderna behöver befintlig trafik optimeras, nya linjer etableras där stor potential idag finns att vinna restid gentemot bilen. Investeringar i vägnätet kommer att vara nödvändigt varför tät samverkan med kommunerna är avgörande. Vi vill att Region Stockholm tillsammans med kommunerna och bussoperatörerna gör en

översyn av basnätet för busstrafiken. Nya linjer och ökad turtäthet måste mötas med framkomlighetsförbättrande åtgärder i kommunerna för att korta restiderna. Bättre framkomlighet är också den bästa förbättringen för att öka pålitligheten. I översynen ska även nya direktbusslinjer prövas. Erfarenheten visar att direktbussar ger snabba resor, särskilt i rusningstrafik, och därför är framgångsrika för att attrahera nya resenärer.

Förbättrade tvärförbindelser är nödvändigt för att stärka förbindelserna mellan de regionala stadskärnorna och korta restiderna. Trafiken behöver vara av strukturerande karaktär, dvs. varaktig stomtrafik som successivt ökar resandet. På sikt kan det frigöra kapacitet i de trängre centrala delarna av stjärnformen i kollektivtrafiksystemet. Samtliga linjer, med fokus på tvärgående förbindelser utanför innerstaden i stomnätsplanen behöver aktualitetsprövas och prioriteras för införande som nya stomlinjer med hög framkomlighet. Socialdemokraterna vill också pröva en BRT-lösning[1] på sträckan Hemmesta-Gustavsberg-Ingarökrysset-Nacka Forum-Slussen, den så kallade Värmdöexpressen. En BRT-lösning som går i egen bana påverkas minst av annan trafik och blir därför lika pålitlig som spårtrafik i eget spår.

Vi vill bygga nästa generations stora tvärgående satsning – Stockholmsbågen. Stockholmsbågen är en superbusslinje mellan Tyresö och Täby, via Haninge, Huddinge och Järfälla, som knyter ihop länet med extremt korta restider. Exempelvis skulle sträckan Barkarby-Skärholmen ta 15 minuter istället för dagens 47. Härigenom skulle också Förbifart Stockholm bättre nyttiggöras genom effektivare kollektivtrafik. Investeringskostnader och byggtider för Stockholmsbågen skulle vara väsentligt lägre än för många andra trafikutvecklingsinitiativ som bygger på spårbunden trafik. Planeringsarbete för Stockholmsbågen ska påbörjas och bör planeras utifrån förutsättningen att Tvärförbindelse Södertörn färdigställs enligt nationell plan för transportsystemet.

På mindre trafikerade linjer i glesbefolkade områden behöver nya idéer prövas. Att köra bussar med få resenärer är varken bra för miljön eller ekonomiskt försvarbart. I praktiken kan taxi vara ett billigare alternativ. Därför behöver ett testprogram med anropsstyrd trafik göras. I samband med detta ska en studie göras av huruvida anropsstyrd trafik kan vara ett sätt att samordna den allmänna kollektivtrafiken med färdtjänsten.

3.2 Kollektivtrafik för en jämlik region

Segregation och ökade klyftor i samhället är fundamentala samhällsproblem som den socialdemokratiska politiken måste bekämpa. De ekonomiska klyftorna har ökat snabbare i Sverige än i något annat OECD-land under de senaste tjugo åren. I

[1]Bus Rapid Transit (BRT), busstrafik i egen bana med hög turtäthet och hög passagerarkapacitet.

Stockholmsregionen har vi sett att segregationen ökat mellan bostadsområden i fråga om inkomst- och hälsoklyftor. Region Stockholm har i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen antagit ett mål om en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region. För att vända utvecklingen och uppnå målet krävs åtgärder inom alla politikområden varav trafikpolitiken är ett.

Kollektivtrafiken i Stockholm är unik i ett avseende, den används oavsett socioekonomisk bakgrund. En tendens som vi socialdemokrater vill kämpa för att behålla och stärka. Det gör vi genom att tillse att kollektivtrafiken ger mycket valuta för pengarna, att på ett smart sätt anpassa tjänster och priser så att alla har möjlighet att nyttja kollektivtrafiken och prioritera satsningar som binder ihop områden och minskar segregation.

Resenärens första kontakt med kollektivtrafiken är biljettsystemet. Vi ser ett egenvärde i att kollektivtrafikens biljettsystem används för att skapa större jämlikhet, öka andelen som reser kollektivt och åstadkomma ett jämnare resenärstryck.

Dagens utbud av fritidskort för barn missgynnar de familjer som har det ekonomiskt tufft. Eftersom de terminslånga fritidskorten medför en stor engångskostnad tvingas dessa familjer att köpa 90-dagarskort eller andra biljetter, vilket är billigare för stunden men dyrare i längden. Socialdemokraterna vill omvandla fritidskortet till ett 30-dagarskort som kostar 150 kronor, vilket ger större flexibilitet och möjlighet att sprida ut kostnaderna. Fritidskortet är också ett smart kort ur trafikplaneringssynpunkt då det gäller alla tider då beläggningen är lägre i kollektivtrafiken, som kvällar, helger och skollov. Här finns outnyttjad kapacitet i systemet som kan nyttjas.

Regeringens satsning på kostnadsfritt sommarlovskort till alla unga som genomfördes i Region Stockholm sommaren 2018 blev lyckat. Det är en fråga om jämlik frihet att alla unga ska ha möjlighet att resa och uppleva hela vår region om sommaren. Många av kommunerna i Stockholms län har riktade aktiviteter till unga under loven och det är viktigt alla barn kan ta del av kultur- och fritidsaktiviteter i hela länet. Socialdemokraterna vill därför införa ett sommarlovskort 2020. Trafiknämnden uppdras därutöver att utreda hur ett kostnadsfritt ”lovkort” till alla unga som gäller på samtliga skollov kan utformas, liksom vad kostnaden skulle bli för detta.

Socialdemokraterna vill också att barn ska åka gratis i kollektivtrafiken i vuxens sällskap till det att de fyller 12 år, alla dagar i veckan. Det skulle innebära en rejäl höjning jämfört med dagens gräns vid 7 år, och dessutom en förenkling eftersom åldersgränserna idag är olika på veckodagar och helger.

Trots trängsel i rusningstid visar undersökningar att en icke obetydlig del av resorna görs i fritidssyfte i rusningen. I syfte att undersöka huruvida differentierade priser under hög- respektive lågtrafik kan skapa ett jämnare resenärsflöde och bättre resursutnyttjande vill Socialdemokraterna utreda införandet av ett lågtrafikkort, exempelvis under dagtid och helger. I syfte att öka andelen som reser kollektivt vill Socialdemokraterna också utveckla försäljningen av periodkort och biljetter via företag, både vad gäller försäljningskanaler och produkter.

3.3 Klimatet – en ödesfråga i vår tid

Enligt klimatlagen, som trädde i kraft 1 januari 2018, ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045. Som etappmål på vägen dit ska växthusgasutsläppen från inrikes transporter, exklusive inrikes flyg som ingår i EU:s handelssystem med utsläppsrätter, minska med 70 procent senast år 2030 jämfört med utsläppsnivån år 2010. Detta samtidigt som befolkningen i Stockholms län kommer att växa med fler än 400 000 personer till 2030, ett helt Malmö. En stor andel av de utsläpp som transportsektorn genererar kommer från Stockholmsregionen. Cykel- och gångtrafiken behöver ta en större andel av resorna och en stor del av biltransporterna behöver flytta över till kollektivtrafiken, även för att minska trängseln. Dessvärre har kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna legat stilla på runt 49 procent ett flertal år. Det behövs nya grepp och högre ambitioner för att bryta trenden. Socialdemokraterna föreslår därför att målet för hur kollektivtrafikens andel av resandet i Region Stockholm ska öka skärps. Det tidigare beslutade målet om 54 procent saknar koppling till de regionala klimatmålet för transportsektorn. Vi vill att ett nytt mål för kollektivtrafikandelen ska beräknas som en logisk följd av klimatmålen. Målet om kollektivtrafikandel ska sedan bli styrande för kollektivtrafikpolitikens åtgärder.

Forskning visar att enbart bra kollektivtrafik inte nödvändigtvis flyttar över resor från bil till kollektivtrafik. Staten och Region Stockholm behöver arbeta tillsammans för att regionen ska kunna nå klimatmålen. Men Regionen behöver också ökad kontroll över regionala styrmedel för att kunna styra omställningen. Trängselskatterna behöver styras och disponeras regionalt.

3.4 Finansiering för en hållbar kollektivtrafik

Kollektivtrafiken finanserias till hälften av skattemedel och till hälften via biljettintäkter och andra intäkter. I frågan om finansieringen av kollektivtrafiksystemet sammanfaller flera viktiga prioriteringar för trafikpolitiken. Jämlikhet och låginkomsttagares möjlighet att ta sig fram i staden står delvis emot behovet av att finansiera en väl utbyggd och välfungerande kollektivtrafik. För att

öka kollektivtrafikens marknadsandelar i regionen krävs dessutom ett särskilt fokus på att få människor i kranskommunerna att välja att åka kollektivt.

Socialdemokraterna ser att Region Stockholm behöver öka anslaget till kollektivtrafiken minst i nivå med allmänna kostnadsutvecklingen i samhället för att kunna växa. Även biljettpriset behöver följa utvecklingen för att möjliggöra prioriterade utbyggnader och utökningar av trafiken. Att däremot finansiera ständiga kostnadsökningar och misslyckade upphandlingar genom höjda priser är inte motiverat. Tyvärr finns en historia av fördyrningar, förseningar inom framförallt investeringar men även upphandlingar. Nästan samtliga uppgraderingar av signalsystem har försenats och fördyrats, nu senast Röda linjens. Skärgårdstrafiken dras med åratal av juridiska processer på grund av felaktiga upphandlingar. Samtidigt är det sällan SL begär viten från företag som inte klarar av att leva upp till sina åtaganden.

För att kollektivtrafiken ska kunna växa på ett långsiktigt hållbart sätt måste denna utveckling vändas. Investeringar, tjänsteutveckling och digitalisering ska styra mot samma mål: att kollektivtrafiken ökar sin marknadsandel gentemot övriga trafikslag, så att ökade kostnader alltid motsvaras av ökade biljettintäkter. Vi vill att den beräknade samhälls- och resenärsnyttan ska vara vägledande för investeringar i kollektivtrafiken och att prognoser görs av investeringarnas effekt på resenärsantal och biljettintäkter. Detta genomsyrar Socialdemokraternas kollektivtrafikpolitik i Region Stockholm.

Fusket i SL-trafiken beräknas kosta omkring 300 miljoner kronor per år i förlorade intäkter. Att åka utan giltig biljett är oacceptabelt och innebär i förlängningen en begränsning av möjligheterna att driva och utveckla kollektivtrafiken. Socialdemokraterna vill återta biljettkontrollen i SL:s egen regi så snart det är praktiskt möjligt och effektivisera verksamheten. Vi vill också att SL:s kundtjänst återtas i egen regi när det gällande avtalet löper ut.

3.5 Personalen får hjulen att snurra

Utan kollektivtrafikens medarbetare skulle Stockholm stanna. Personalen håller trafiken igång, ger service och skapar trygghet. Många känner stolthet och glädje över sitt arbete men har samtidigt problem med buller, delade turer, brist på pauser eller låga löner. Och varje gång det är dags för en ny upphandling sprider sig osäkerheten bland personalen om vad som händer med deras jobb om en ny operatör får avtalet.

Socialdemokraterna vill att en anställning inom kollektivtrafiken ska ses som ett attraktivt, tryggt och utvecklande arbete. De fackliga organisationerna ska involveras tidigt i upphandlingsprocesserna. Dåliga arbetsvillkor ska aldrig bli en konkurrensfördel i SL:s upphandlingar. I fråga om de medarbetare som inte är

anställda av Region Stockholm är dessa parametrar ett spörsmål för arbetsmarknadens parter. Som uppdragsgivare har regionen emellertid ett ansvar för all kollektivtrafikpersonal. Vi socialdemokrater vill därför att goda arbetsvillkor ingår som mål i de upphandlingar som behandlas, och att krav på leverantören i enlighet med detta tas fram i dialog med arbetsmarknadens parter. Bland de krav som ska ingå är att personalen ska garanteras villkor enligt kollektivavtal, trygga verksamhetsövergångar samt att delade turer minimeras. Krav ska ställas också i fråga om fortbildning och arbetsmiljö. Efterlevnaden av kraven ska verifieras under avtalets giltighet med trafikoperatören likt Vitajobb-modellen.

Region Stockholm måste också förhålla sig till en allt med digitaliserad gigekonomi med nya transporttjänster utöver de traditionella. Transportappar och delningstjänster innebär nya möjligheter för resenärerna men även utmaningar i att se till att de som utför tjänsterna gör det till schyssta arbetsvillkor och löner som går att leva på. Att säkerställa bra arbetsvillkor, tydliggöra arbetsgivaransvar och samtidigt uppmuntra till innovation och klimatnytta är en stor utmaning. Grundprincipen ska vara att samarbetspartners till SL ska ha villkor i nivå med kollektivavtal, även för underleverantörer. Detta gäller för såväl trafikdrift som entreprenader.

3.6 Nya investeringar för kortare restider och bättre pålitlighet

Tunnelbanan är Stockholmsregionens mest utnyttjade transportmedel och står för hälften av allt kollektivt resande i länet. För att Stockholm ska kunna utvecklas behöver tunnelbanenätet byggas ut. Tack vare statlig finansiering pågår nu en utbyggnad, men vi vill lyfta blicken till nästa steg. Idag kan platser som ligger nära varandra sakna kollektivtrafik som binder dem samman. Ett exempel är Järvafältet. Tunnelbanan planeras i dagsläget att byggas ut från Akalla till Barkarby. Socialdemokraterna vill ta ett steg till och bygga ut även från Hjulsta till Barkarby. Det skulle göra blåa linjen till tunnelbanans första ringled och länka samman norra och södra Järva. Därmed skulle också stora arbetsplats- och bostadsområden integreras med varandra genom strukturerande trafik och kortare restider. Vi vill att den tunnelbanelinje som planeras mellan Älvsjö och Fridhemsplan, med byggstart först 2022, börjar byggas så tidigt finansieringen medger och det är lämpligt mot bakgrund av förvaltningen för utbyggd tunnelbanas planläggningsarbete.

År 2010 föreslog Socialdemokraterna första gången en strategisk tunnelbaneutredning. Under våren 2019 fattades äntligen ett beslut om att genomföra en långsiktig utredning som också innefattar nya utbyggnader. Vi vill att utredningen syftar till att visa på möjligheter för Stockholmsregionen, därför behöver utredningen också presentera en bruttolista på möjliga utbyggnader.

Genom att stärka pendeltåget stärker vi hela länet. Många pendeltågsstationer kan utvecklas för att bli lättare att nå, och pendeltågstrafiken måste bli tätare och mer

pålitlig. Socialdemokraterna vill införa tiominuterstrafik i hela pendeltågsnätet samt utreda möjligheten till nattrafik. De långa tågen ska bli fler; korta tåg ska vara ett undantag. Fler stationer ska tillföras extra uppgångar. Staten har redan påbörjat stora investeringar i huvudstadsregionens spårtrafik för att förbättra pålitligheten. Detta arbete måste fortsätta. Den beslutade investeringen i fyra spår mellan Stockholm och Arlanda behöver förstärkas med utbyggnad längs hela sträckan. Pendeltågets koppling till Arlanda ska värnas.

På samma sätt som Trafikverkets tilldelning av tåglägen behöver vara mer långsiktigt behöver Region Stockholms trafikförändringar i busstrafiken blir mer förutsägbara och långsiktiga, inte minst för kommunerna. Dagens system görs också med relativt kort varsel inför årsskiftet vilket ställer till problem för resenärerna. På prov ska de årliga trafikförändringarna remitteras till relevanta forskningsinstitut som kan bidra med kunskap om exempelvis resmönster, linjeläggning och turtäthet. Socialdemokraterna vill att processen ses över med fokus på förutsägbarhet och långsiktighet.

Detta gäller även vid nya bostadsområden. Tillgång till bra kollektivtrafik i ett tidigt skede vid nybyggnation måste fungera väl i hela regionen. Därför behöver nybyggaravtal anpassas för olika fastighetsprojekt med olika budget. Den kommun eller fastighetsägare med köpstarkast kunder ska inte kunna köpa sig till bättre kollektivtrafik.

Socialdemokraterna vill arbeta mer proaktivt med infartsparkering för cykel och bil i länets ytterområden. Idag ligger ansvaret för att ta initiativ till nya infartsparkeringar på kommunerna. Vi vill vända på det, Region Stockholm ska föreslå möjliga infartsparkeringar som kan ge snabba byten och vinna resenärer till kollektivtrafiken.

3.7 Attraktiv och trygg kollektivtrafik

Trevlig, ren, ljus, trygg och enkel att resa med är alla begrepp som kan sammanfattas i begreppet attraktiv kollektivtrafik. Forskningen visar även att attraktiv kollektivtrafik är viktigt för att locka och behålla resenärer. I många fall går trygg och trivsam hand i hand. Stationerna är en ofrånkomlig del av kollektivtrafiken. De har en teknisk funktion för att möjliggöra resande men de har även en större funktion för det område den ligger i. En nedgången och otrygg station bidrar till att hela området får en otrygg känsla. Utvecklingen av stationerna i SL-trafiken går idag för långsamt.

Socialdemokraterna fokuserar på att öka tryggheten och göra byten enklare och smidigare. Genom att rusta upp och anpassa dem efter dagens och morgondagens resenärer vill vi visa hur mycket stationsmiljöerna påverkar upplevelsen av kollektivtrafiken. Pilotsatsningar på trygga och funktionella stationsmiljöer ska genomföras i Rotebro, Fittja och Årstaberg i samverkan med kommunerna.

Trafiknämnden ska ta fram en fastighetsstrategi i syfte att utveckla sina fastigheter till attraktiva mötesplatser med externa hyresgäster, för att på så vis öka servicenivån för resenärerna och ge intäkter till bolaget. Med nya lösningar och tilläggstjänster kan kollektivtrafiken bli smidigare och mer attraktiv än den är idag. Socialdemokraterna ser positivt på att koppla nya funktioner till SL-kortet, exempelvis lånecyklar, men också bilpooler och infartsparkering ska analyseras. Fler lånecyklar ska finnas i anslutning till pendeltågsstationerna och när nya väderskydd byggs ska cykelperspektivet finnas med, med exempelvis lånecyklar eller cykelställ.

Region Stockholm ska bejaka och använda sig av pilotprojekt och testbäddar genom vilka nya kollektivtrafiklösningar prövas i liten skala. Innovationsupphandlingar ska tillämpas i högre grad för att ta till vara de framsteg som sker i trafik- och transportbranschen. Reseinformationen ska förbättras i fråga om byten, trängsel och restider.

Socialdemokraterna vill skapa en kollektivtrafik som i alla delar känns trygg och är säker. Med säkerhet avser Socialdemokraterna såväl skydd mot olyckor, brandskydd som minskad skadegörelse, våld eller annan brottslighet i kollektivtrafiken. Även digital säkerhet och skydd av den personliga integriteten är viktigt. Digitaliseringen av samhället innebär möjligheter, men den innebär också risker för den personliga integriteten liksom sårbarhet för cyberattacker och påverkan utifrån. Nya digitala tjänster och nya signalsystem måste kvalitetssäkras ur säkerhetssynpunkt.

För att öka tryggheten vill vi öka mängden synlig personal, både i trafiken och på stationerna. Trafiknämnden uppdras att utreda huruvida de befintliga personalresurserna i kollektivtrafiken kan användas på sätt som skapar ytterligare trygghet. Trygghetsrevisioner ska genomföras årligen med ett tydligt genusperspektiv och med fokus på de resenärsgrupper som upplever störst otrygghet.

Trygghetspersonalen i kollektivtrafiken måste också arbeta mer fokuserat, ha rätt utbildning för att hantera de särskilda problem som ofta förekommer i kollektivtrafiken och de olika personalkategorierna behöver arbeta tillsammans. Utbildningen för ordningsvakter som arbetar i kollektivtrafiken behöver kompletteras. Ingripanden måste ske på ett sådant sätt att de skapar trygghet, inte motverkar den. En del kan SL göra, men det behövs också samarbete med kommunerna och med polisen. Idag står SL utanför det samarbetet.

Biljettkontrollen är ett strategiskt verktyg för SL, både i form av information och kunskap om fusk och problem i kollektivtrafiken och möjligheten att kunna styra riktade insatser. Samordning med trygghetscentralen och ordningsvakter är också helt avgörande. Vi vill därför utreda för- och nackdelar ur ett samordnings- kostnadseffektivitets- och arbetsmiljöperspektiv av att samla verksamheten med ordningsvakter, Trygghetscentralen samt biljettkontroll i kollektivtrafiken i egen regi.

Vidare krävs åtgärder på stationer och hållplatser. Trafiknämnden ska ta fram en långsiktig genomförandeplan och budget för utbyggnad av plattformsdörrar med start på de viktigaste stationerna. Fler trygghetskameror ska sättas upp. Busshållplatserna ska förbättras med bättre belysning och information samt okrossbart glas. De tunnelbane- och pendeltågsstationer som har endast en uppgång är i praktiken återvändsgränder och de sekundäruppgångar vi vill bygga skulle förbättra tryggheten avsevärt.

3.8 Snabb, pålitlig och trygg färdtjänst

Socialdemokraterna har samma vision för färdtjänsten som för den allmänna kollektivtrafiken. Den ska vara snabb, pålitlig och attraktiv. Tack vare nya lagkrav har färdtjänsten fått bättre villkor. Nu finns verktygen på plats och Region Stockholm har ett ansvar att tillse att trafikoperatörerna lever upp till kraven. Särskilt krav på utbildning för att kunna bemöta de särskilda behov som kan förekomma i färdtjänsten är av största vikt att det genomförs. Utan en förbättring av arbetsvillkoren i praktiken kommer dock inte kvaliteten att förbättras.

Problem med opålitlig trafik, förseningar och bristande service finns tyvärr fortfarande. Operatörerna har svårt att leva upp till avtal pga. låg ersättning till sin egen personal vilket i vissa fall gör färdtjänsten olönsam varför körningar väljs bort. Ansvaret vilar ytterst på trafikbolaget som har avtalet. Region Stockholm har ett ansvar att ställa krav på att avtalet följs. Utan gedigen uppföljning blir det svårt för resenärerna att kunna lita på färdtjänsten alla tider på dygnet. I syfte att få bättre kontroll över verksamheten och kunna skapa bättre samordning och service gentemot resenärerna vill vi utreda möjligheten att ta hem beställningscentral och kundtjänst i egen regi. En modell som har prövats med gott resultat i Östergötland.

Färdtjänsten dras med en geografisk utmaning där de större taxiväxlarna fortfarande har svårt att leverera fordon i rimlig tid i länets yttre delar, trots att man lagt anbud och vunnit upphandlingen. Erfarenheten visar att lokala taxibolag ofta har bättre möjlighet att tillhandahålla bilar. Modellen behöver ses över för att förbättra den geografiska täckningen i nästa upphandling. Socialdemokraterna vill att färdtjänstnämnden förutsättningslöst ser över möjligheterna att införa ett auktorisationsbaserat system för upphandling av färdtjänsttaxi.

Ett tydligt mål för tryggheten inom färdtjänsten ska sättas och realtidsinformationen ska förbättras så att resenären lättare kan se var den beställda bilen är. Trafiken skulle både bli snabbare, mer pålitlig och mer attraktiv med ett nytt trafikhanteringssystem. Dagens system behöver bytas ut. Inför nästa upphandling ska alternativen utredas där det är självklart att färdtjänstresenärerna som precis med vilken vanlig taxiresa som helst ska kunna få ankomsttid och möjlighet att följa bilen direkt i telefonen. Ett nytt system borde också kunna effektivisera trafikplaneringen och förbättra

möjligheten för samplanering av resor genom smarta algoritmer. Detta kan ge kortare restider och lägre kostnader.

Miljöfrågan behöver också vävas in i nästa upphandling. Fordon som körs på hållbara drivmedel blir för fler och fler en fråga om ett attraktivt resealternativ. Färdtjänstnämnden uppdras att utreda formerna för detta och implementera rimligt avvägda krav som också överensstämmer med Region Stockholms klimatfärdplan.

De så kallade viaresorna, som möjliggör lämning och hämtning av barn inom ramen för en färdtjänstresa, ska utvecklas genom att slopa tremilsgränsen och införa enhetstaxa. Högkostnadsskyddet och kopplingen till SL:s månadskort ska dock bestå. Socialdemokraterna vill höja antalet resor i färdtjänsten. Färdtjänstnämnden uppdras att återkomma till regionfullmäktige med en kostnadsberäkning av en höjning till 250 resor per år.

3.9 Tillgänglig skärgårdstrafik

Stockholms skärgård är unik. Dess natur- och kulturvärden är en skatt som vi har ett gemensamt ansvar att vårda och utveckla. Målet om en levande skärgård kräver en offensiv politik som tar hänsyn till de särskilda förutsättningar som gäller för skärgården och dess invånare. Socialdemokraterna vill se en livskraftig skärgård med många små och välfungerande samhällen, en befolkning i alla åldrar och ett lokalt näringsliv präglat av entreprenörskap och framtidstro. En levande skärgård ökar Stockholmregionens attraktivitet både för våra egna invånare och för besökare. Sjötrafik till skärgårdens öar där annan kollektivtrafik inte är möjlig är att anse som Waxholmsbolagets kärnverksamhet. Resurser och nya investeringar ska i första hand riktas till kärnverksamheten. Socialdemokraterna vill att Region Stockholm spelar en så aktiv och konstruktiv roll som möjligt för att förverkliga detta mål. Kontaktvägarna mellan trafikförvaltningen och skärgårdens aktörer måste kortas. Vi vill att Waxholmsbolaget ska köra sina egna fartyg i mellanskärgården och sköta all trafikledning. Replipunkterna i skärgårdstrafiken ska vara ett ansvar för Region Stockholm. Skärgårdstrafikens hållplatser och replipunkter måste utvecklas och moderniseras med till exempel bättre komfort, WiFi och reseinformation och det måste tas fram en gemensam replipunktsstandard. För detta anslår vi en riktad satsning om 10 miljoner kronor.

Trafikplaneringen ska stärkas i syfte att förbättra täckning, turtäthet och fartygsnyttjande och i syfte att bättre hänga samman med landtrafik och pendelbåtstrafik. Tidtabeller ska sättas med bättre framförhållning än idag.

4. En Stockholmsregion för framtiden

Stockholm är en fantastisk region och Sveriges tillväxtmotor, men den är inte färdigbyggd eller färdigutvecklad. Vi behöver använda de verktyg som finns för att skapa en Stockholmsregion för framtiden. I detta arbete ser Socialdemokraterna bostadsbristen som den enskilt största utmaningen. Byggandet behöver öka från dagens nivåer till minst 22 000 nya bostäder per år de närmaste årtiondena för att råda bot på bostadsbristen. Alla kommuner i länet måste bidra med att bygga bostäder som medborgare har råd att bo i. Socialdemokraterna vill att regionen verkar för att regeringen gör kommunernas bostadsbyggnadsmål bindande. Ett regionalt bostadsbyggnads- och hållbarhetskansli ska inrättas i syfte att stödja kommunerna i frågor om bostadsbyggande och hållbarhet. Kansliet ska använda de instrument regionen har för att driva det regionala perspektivet i bostadsförsörjningen och för att främja byggande med god standard, till rimliga priser och för social sammanhållning. I detta ligger att prioritera upplåtelseformer som är underrepresenterade i området där nya bostäder ska uppföras. Kansliet ska även analysera behovet av och föreslå mål för byggande av studentbostäder.

Mellan Stockholmsregionens olika delar finns idag stora skillnader i medborgarnas utbildningsnivå, sysselsättningsgrad, boendeform, hälsa och livslängd. Ojämlika livsförutsättningar betyder att länet dras isär och att inte alla stockholmares utvecklingspotential tas tillvara. Socialdemokraterna kan inte acceptera detta. Vi föreslår att Region Stockholm inrättar en regional jämlikhetskommission med uppdrag att identifiera åtgärder för att minska klyftorna i livsförutsättningar och välmående inom länet.

För att skapa en socialt och miljömässigt hållbar region måste regionen växa i enlighet med den flerkärniga struktur som beskrivs i de senaste regionala utvecklingsplanerna. Socialdemokraterna menar att de utpekade regionala kärnorna har en nyckelfunktion. Om de ska kunna utvecklas i den planerade riktningen och i den takt som krävs för att möte befolkningsökningen måste konkreta handlingsplaner med tydliga offentliga åtaganden tas fram. De regionala kärnorna behöver stärkas med kapacitetsstark kollektivtrafik och fler bostäder.

Region Stockholms miljöansvar innebär både att länets invånare ska få möjlighet att leva mer miljö- och klimatsmart och att miljöpåverkan av regionens egna verksamheter ska minska. Energieffektivisering är ett viktigt internt miljömål. Socialdemokraterna vill att regionens energiförbrukning ska halveras till år 2030 och att organisationens utsläpp av växthusgaser helt ska upphöra till samma tidpunkt. Innovationsupphandlingar med tuffa krav på energieffektivisering och minskad energiförbrukning ska tillämpas. I samverkan med universitet och högskolor ska regionen i ökad utsträckning vara en testbädd för ny teknik. Tillväxt- och regionplanenämnden uppdras att ta fram en uppdaterad regional grönstrukturanalys.

Vi vill också att tillväxt- och regionplanenämnden snabbutreder hur en koldioxidbudget kan införas.

4.1 En skärgård för alla

Region Stockholm ska främja skärgårdens utveckling också med åtgärder utanför sjötrafikens ram. De verktyg regionen förfogar över för att underlätta bredbandsutbyggnad, ett bättre serviceutbud och turism ska användas. Regionen ska ta initiativ till att tillsammans med länsstyrelsen och kustkommunerna ta fram en kuststrategi för samordnad VA-utbyggnad.

Skärgårdsstiftelsen ska garanteras en långsiktig och stabil finansiering. Socialdemokraterna vill att skärgårdsstiftelsen kopplat till anslaget ska arbeta med en koldioxidbudget och tillhörande bokslut som kan bidra till att regionen som helhet når sina miljömål. Vi vill också att stiftelsen skall arbeta mer för att ge barn- och unga möjlighet att komma ut i skärgården.

Region Stockholm ska underlätta för företagande i skärgården, genom ett höjt fraktstöd som rekvireras månadsvis. Regionen ska verka för att markområden som tidigare använts av Försvarsmakten överförs till Skärgårdsstiftelsen och att sambruksavtal skapas där det är möjligt. Tillväxt- och regionplanenämnden uppdras att utreda huruvida delar av regionens verksamheter kan förläggas till skärgården och kustområdena i syfte att skapa arbetstillfällen. Täckningen av ambulanshelikopter och läkarbåt ska förbättras. De förlängda utryckningstider som blivit resultatet av att skärgårdens ambulanshelikopter tvingats lämna sin tidigare basstationering i Värmdö har minskat helikopterns användbarhet och påverkat tryggheten i skärgården negativt. Insatser pågår för att återstationera ambulanshelikoptern till Värmdö men måldatumet för detta - 1 september 2020 - kommer inte att uppfyllas. Ett mer realistiskt måldatum bör därför sättas.

5. Ett levande och jämlikt kulturliv

Ett levande kulturliv är en del av välfärdssamhället. Ett vitalt kulturliv som involverar regionens invånare bidrar till regionens attraktionskraft och demokratiska utveckling. Länets medborgare ska kunna ta del av kultur och delta i kulturskapande. Genom kulturarrangemang och folkbildning stärks sammanhållningen och tilliten. Det är en viktig komponent för att säkerställa allas möjlighet att vara en del av samhället.

Socialdemokraternas syn på kulturpolitik är förankrad i övertygelsen att klasskillnader och sociala orättvisor inte bara kommer till uttryck som ekonomiska klyftor utan också som kulturell ojämlikhet. Idag finns det stora skillnader mellan länets delar i fråga om invånarnas deltagande i kultur-, idrotts-, och föreningsverksamhet.

Socialdemokraterna vill att Region Stockholm ska bidra till att utjämna skillnader genom att ta ett större ansvar för kulturen och de kreativa näringarnas roll i den växande huvudstadsregionen. Vi föreslår därför att regionala kulturcentra skapas i samverkan med kommunerna för att stärka tillgången till och utövandet av kultur i hela länet. Dessa kan med fördel förläggas till de regionala kärnor som pekas ut i den regionala utvecklingsplanen. Tyngdpunkten i regionens kulturpolitik ska fortsatt ligga på barn och unga.

Kultursamverkansmodellen syftar till att föra kulturen närmare regionens invånare och ge regionen ökat ansvar för hur statens medel fördelas till regionens institutioner. Stockholm är den enda region som idag inte deltar i kultursamverkansmodellen. Vi tror att kultursamverkansmodellen kan bidra till att regionen får ett bättre fungerande kulturliv där varje kommun tar ansvar för sin kulturpolitik.
Kultursamverkansmodellen ska därför införas i Region Stockholm.

Flera studier har visat att kultur har en positiv inverkan på patienters återhämtning i samband med längre vistelser på sjukhus. Socialdemokraterna vill därför att Region Stockholm ska utveckla sitt arbete med konst och kultur i sjukhusmiljöer. Digitaliseringens möjligheter för att tillgängliggöra kultur måste i större utsträckning användas inom hälso-och sjukvården. Kulturförvaltningen ska ta över totalansvaret för konsten i vården, och bör ha huvudansvar för konsten i kollektivtrafiken.

5.1 Kultur och folkbildning skapar nya mötesplatser

Det har skett en utveckling där det offentliga rummet kommersialiseras och kulturella mötesplatser stängs. Samlingslokaler försvinner eller får så hög hyra att många föreningar inte har råd att använda dem. I syfte att säkerställa tillgången till kulturella mötesplatser för Region Stockholms invånare vill vi genomföra en kartläggning av länets samlingslokaler.

För Socialdemokraterna är folkbildningen helt central och vi ser att den dessutom i många fall är en viktig dörröppnare till kulturen. Folkbildningen spelar vidare en betydelsefull roll för att motverka den nya folksjukdomen ensamhet. Även dess arbete med nyanlända är viktigt och behöver stödjas ytterligare. Socialdemokraterna vill därför arbeta för att stärka upp folkbildningen i regionen. Folkbildningen i Stockholms län, som idag är underfinansierad, måste ges bättre förutsättningar att kunna erbjuda en alternativ väg till utbildning och jobb. Vi uppdrar åt kulturnämnden att öka antalet utbildningsplatser på folkhögskolor och stödet till övrig folkbildning i länet.

IV. Bilagor

1. Tabellbilaga

Resultat per enhet

Tabell 7

Hälso och sjukvårdsnämnden							
Mkr	**Utfall 2018**	**Budget 2019**	**Budget 2020**	**Ändring B20/19**	**Plan 2021**	**Plan 2022**	**Plan 2023**
Intäkter	63 622	65 615	67 161	2,4%	68 856	70 571	72 292
- varav anslag	*60 397*	*62 025*	*63 563*	2,5%	*65 197*	*66 850*	*68 517*
- varav statsbidrag	*2 104*	*0*	*2 237*		*2 283*	*2 329*	*2 364*
Köpt vård	-52 522	-54 095	-55 254	2,1%	-56 539	-57 667	-59 097
Läkemedelsförmånen	-5 906	-6 154	-6 339	3,0%	-6 514	-6 687	-6 769
Övriga kostnader inkl. finansnetto	-4 609	-5 366	-5 569	3,8%	-5 803	-6 216	-6 425
Summa kostnader	*-63 037*	*-65 615*	-67 161	2,4%	*-68 856*	*-70 571*	*-72 292*
Resultat	**585**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 8

Vårdens kunskapsstyrningsnämnd							
Mkr	**Utfall 2018**	**Budget 2019**	**Budget 2020**	**Ändring B20/19**	**Plan 2021**	**Plan 2022**	**Plan 2023**
Intäkter	0	428	439	2,6%	450	462	474
- varav anslag	*0,0*	*427,5*	*438,6*	*2,6%*	*450,0*	*461,7*	*473,7*
Kostnader	0	-428	-439	2,6%	-450	-462	-474
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 9

Patientnämnden							
Mkr	**Utfall 2018**	**Budget 2019**	**Budget 2020**	**Ändring B20/19**	**Plan 2021**	**Plan 2022**	**Plan 2023**
Intäkter	32	32	33	2,4%	34	35	35
- varav anslag	*28,0*	*30,8*	*31,6*	*2,5%*	*32,4*	*33,2*	*34,0*
Kostnader	-31	-32	-33	2,4%	-34	-35	-35
Resultat	**1**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 10

Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje							
Mkr	**Utfall 2018**	**Budget 2019**	**Budget 2020**	**Ändring B20/19**	**Plan 2021**	**Plan 2022**	**Plan 2023**
Medlemsbidrag	*1 502*	*1 584*	*1 626*	*2,6%*	*1 668*	*1 711*	*1 756*

Tabell 11

Trafiknämnden							
Mkr	**Utfall 2018**	**Budget 2019**	**Budget 2020**	**Ändring B20/19**	**Plan 2021**	**Plan 2022**	**Plan 2023**
Intäkter	21 554	22 072	22 779	3,2%	23 650	24 348	24 784
- varav anslag	9 267	*9 490,6*	*9 863,8*	*3,9%*	*10 187,3*	*10 521,5*	*10 866,7*
- varav biljettintäkter	8 315	*8 625,2*	*9 090,0*	*5,4%*	*9 348,9*	*9 622,8*	*9 758,8*
Summa kostnader	-21 058	-21 672	-22 375	3,2%	-23 246	-23 944	-24 380
Resultat	**496**	**400**	**404**		**404**	**404**	**404**

Tabell 12

Trafikförvaltningen							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	1 486	10 866	11 154	2,7%	11 491	11 826	12 155
- varav anslag	*10 280,0*	*9 486,6*	*9 853,8*	*3,9%*	*10 167,3*	*10 491,5*	*10 819,7*
Kostnader	-1 443	-10 866	-11 154	2,7%	-11 491	-11 826	-12 155
Resultat	**43**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 13

Förvaltning för utbyggd tunnelbana							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	110	133	123	-7,7%	161	182	190
- varav anslag	*4,0*	*4,0*	*10,0*	*150%*	*20,0*	*30,0*	*47,0*
Kostnader	-108	-133	-123	-7,7%	-161	-182	-190
Resultat	**2**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 14

AB Storstockholms Lokaltrafik							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	20 764	21 763	21 820	0,3%	22 631	23 235	23 623
- varav biljettintäkter	*8 330*	*8 719*	*8 988*	*3,1%*	*9 352*	*9 720*	*10 088*
Summa kostnader	-20 285	-21 363	-21 416	0,3%	-22 227	-22 831	-23 219
Resultat	**479**	**400**	**404**		**404**	**404**	**404**

Tabell 15

Färdtjänstnämnden							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	1 505	1 674	1 814	8,4%	1 869	1 927	1 986
- varav anslag	*1 016,8*	*1 183,4*	*1 226,0*	*3,6%*	*1 270,1*	*1 315,9*	*1 363,2*
Kostnader	-1 438	-1 674	-1 814	8,4%	-1 869	-1 927	-1 986
Resultat	**68**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 16

Kulturnämnden							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	552	581	578	-0,6%	585	592	600
- varav anslag	*470,6*	*530,0*	*542,4*	*2,3%*	*549,9*	*557,6*	*565,3*
Kostnader	-550	-581	-578	-0,6%	-585	-592	-600
Resultat	**3**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 17

Tillväxt- och regionplanenämnden							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	175	191	193	1,1%	196	197	200
- varav anslag	*171,3*	*185,2*	*187,1*	*1,0%*	*189,7*	*192,3*	*195,0*
Kostnader	-174	-191	-193	1,1%	-196	-197	-200
Resultat	**1**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 18

Regionstyrelsen							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	2 595	2 804	2 675	-4,6%	2 683	2 891	2 864
- varav anslag	*2 262,0*	*2 629,0*	*2 552,1*	*-2,9%*	*2 550,4*	*2 548,6*	*2 547,0*
Kostnader	-2 720	-2 804	-2 675	-4,6%	-2 683	-2 891	-2 864
Resultat	**-126**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 19

Serviceförvaltningen							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	1 083	1 258	1 644	30,7%	1 592	1 610	1 627
- varav anslag	*0,0*	*42,0*	47,5	*13,1%*	*7,0*	*0,0*	*0,0*
Kostnader	-1 050	-1 258	-1 639	30,3%	-1 587	-1 605	-1 622
Resultat	**32**	**0**	**5**		**5**	**5**	**5**

Tabell 20

Fastighetsförvaltningen							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	5 573	4 985	5 226	4,8%	5 237	5 194	5 182
- varav anslag	*45,1*	*0,0*	*0,0*		*0,0*	*0,0*	*0,0*
Kostnader	-4 695	-4 625	-4 763	3,0%	-4 772	-4 729	-4 717
Resultat	**878**	**360**	**463**		**465**	**465**	**465**

Tabell 21

Fastighets- och servicenämnden							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	6 633	6 225	6 833	9,8%	6 793	6 767	6 773
- varav anslag	*45,1*	*42,0*	*47,5*	*13,1%*	*7,0*	*0,0*	*0,0*
Kostnader	-5 723	-5 865	-6 365	8,5%	-6 323	-6 297	-6 303
Resultat	**911**	**360**	**468**		**470**	**470**	**470**

Tabell 22

Locum AB							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	379	385	392	1,6%	384	391	391
Kostnader	-356	-378	-385	1,6%	-377	-384	-384
Resultat	**22**	**7**	**7**		**7**	**7**	**7**

Tabell 23

Revisorskollegiet							
	Utfall	Budget	Budget	Ändring	Plan	Plan	Plan
Mkr	2018	2019	2020	B20/19	2021	2022	2023
Intäkter	37	37	38	2,0%	39	40	40
- varav anslag	*33,9*	*34,6*	*35,3*	*2,0%*	*36,0*	*36,7*	*37,5*
Kostnader	-36	-37	-38	2,0%	-39	-40	-40
Resultat	**0**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 24

Landstingshuset i Stockholm AB

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Verksamhetens intäkter	0	0	0		0	0	0
Verksamhetens kostnader	0	-1	-1	80,0%	-1	-1	-1
Verksamhetens rörelseresultat	0	-1	-1		-1	-1	-1
Räntenetto	-7	-31	-17	-44,5%	-17	-17	-17
Utdelning i aktier i dotterbolag	0	0	0		0	0	0
Nedskrivning/återföring av nedskrivning aktier i dotterbolag	16	0	0		0	0	0
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	**9**	**-32**	**-18**		**-18**	**-18**	**-18**
Lämnade koncernbidrag (komp)	124	0	0		0	0	0
Justerat resultat	**133**	**-32**	**-18**		**-18**	**-18**	**-18**
Erhållna koncernbidrag (skatt)	172	0	0		0	0	0
Lämnade koncernbidrag (skatt)	-172	0	0		0	0	0
Resultat	**134**	**-32**	**-18**		**-18**	**-18**	**-18**

Tabell 25

AB SLL Internfinans

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	17	17	17	0,4%	18	18	18
Kostnader	-13	-14	-14	0,6%	-15	-15	-15
Resultat	**4**	**3**	**3**		**3**	**3**	**3**

Tabell 26

Skadekonto

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	16	17	18	5,0%	18	19	19
Kostnader	-8	-17	-18	5,0%	-18	-19	-19
Resultat	**8**	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**

Tabell 27

Koncernfinansiering

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Ändring B20/19	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Intäkter	86 701	89 942	92 771	3,1%	94 980	97 466	100 460
Kostnader	-86 699	-91 001	-93 650	2,9%	-95 769	-98 233	-101 076
Resultat	**3**	**-1 058**	**-879**		**-790**	**-767**	**-616**

Tabell 28. Resultatkrav

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Hälso- och sjukvård						
Hälso- och sjukvårdsnämnden	585,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav TioHundra AB	-3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	52,4	199,0	120,0	125,0	128,0	128,0
Karolinska Universitetssjukhuset	-822,4	-280,0	53,0	83,0	113,0	84,0
Södersjukhuset AB	-51,6	9,4	9,0	9,0	9,0	9,0
Danderyds Sjukhus AB	-84,1	6,5	8,0	8,0	8,0	8,0
Södertälje Sjukhus AB	11,0	3,3	2,0	2,0	2,0	2,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	48,4	33,0	3,0	13,0	23,0	33,0
Folktandvården Stockholms Län AB	112,3	112,5	112,5	112,5	112,5	112,5
Ambulanssjukvården i Storsthlm AB	-8,2	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
Stockholm Care AB	0,1	0,7	1,0	3,0	4,0	5,0
MediCarrier AB	4,9	5,0	6,0	7,0	8,0	9,0
Hälso- och sjukvård totalt	**-143,8**	**101,4**	**326,5**	**374,5**	**419,5**	**402,5**
Kollektivtrafik						
Trafiknämnden	45,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- varav Trafikförvaltningen	*43,1*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
- varav Förvaltning för utbyggd tunnelbana	*2,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*
AB Storstockholms Lokaltrafik	479,0	400,0	404,0	404,0	404,0	404,0
Färdtjänstnämnden	67,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kollektivtrafik totalt	**581,1**	**400,0**	**404,0**	**404,0**	**404,0**	**404,0**
Kulturnämnden	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tillväxt- och regionplanenämnden	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regionstyrelsen	-125,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Fastigheter och service						
Fastighets- och servicenämnden	910,7	359,9	468,0	470,0	470,0	470,0
varav Serviceförvaltningen	*32,5*	*0,0*	*5,0*	*5,0*	*5,0*	*5,0*
varav Fastighetsförvaltningen	*878,2*	*359,9*	*463,0*	*465,0*	*465,0*	*465,0*
Locum AB	22,4	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Fastigheter och service totalt	**933,1**	**366,9**	**475,0**	**477,0**	**477,0**	**477,0**
Revisorskollegiet	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Landstingshuset Stockholm AB	133,1	-31,3	-18,0	-18,0	-18,0	-18,0
AB SLL Internfinans	4,1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Koncerngemensamma funktioner						
Skadekontot	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Koncernfinansiering	2,6	-1 058,4	-879,2	-789,7	-766,6	-615,8
Koncernjusteringar	-12,8					
Totalt	**1 382,8**	**-218,4**	**311,3**	**450,8**	**518,9**	**652,7**

Tabell 29. Kassaflöde

Kassaflödesanalys	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan	Plan
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Årets resultat	1 383	-929	311	451	519	653
Avskrivningar	5 742	6 388	6 898	7 350	7 552	7 801
Avsättningar, övrigt	1 054	1 394	2 640	2 738	2 650	2 773
Kassaflöde före förändring av rörelsekapital	**8 179**	**6 853**	**9 849**	**10 539**	**10 721**	**11 227**
Förändring av rörelsekapital	197	-57	-99	-350	-350	36
Kassaflöde från den löpande verksamheten	**8 376**	**6 796**	**9 751**	**10 188**	**10 371**	**11 262**
Investering i anläggningstillgångar	-12 211	-14 163	-15 074	-15 664	-17 662	-17 746
Försäljning av anläggningstillgångar	735	0	0	0	0	0
Kassaflöde efter investeringar	**-3 100**	**-7 367**	**-5 323**	**-5 475**	**-7 292**	**-6 484**
Nettoökning långfristiga upplåning	1 361	4 296	2 123	619	2 976	2 822
Erhållna bidrag/medfinansiering	1 650	2 179	3 200	4 856	4 315	3 661
Summa förändring av likvida medel	**-89**	**-892**	**0**	**0**	**0**	**0**

Tabell 30. Omställningskostnader

Omställningskostnader, mkr	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Prognos 2019	Budget 2020	Totalt
Danderyds Sjukhus AB	29	36	50	29	31	0	**175**
Hälso- och sjukvårdsnämnden	36	91	36	36	0	0	**199**
Karolinska universitetssjukhuset	155	537	569	491	76	116	**1 944**
Koncernfinansiering*	0	1	2	2	0	70	**75**
Landstingsfastigheter Stockholm	84	151	125	141	0	0	**501**
Stockholms läns sjukvårdsområde	17	30	53	44	32	68	**243**
Södersjukhuset AB	22	35	35	46	81	64	**283**
Södertälje Sjukhus AB	16	19	19	7	13	5	**80**
Totalt	**359**	**899**	**889**	**796**	**233**	**324**	**3 500**

Tabell 31. Finansieringsbudget

	Utfall	Prognos	Budget	Plan	Plan	Plan
Mkr	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Investeringar	12 211	14 163	15 074	15 664	17 662	17 746
Finansiering egen likviditet	-8 376	-6 796	-9 751	-10 188	-10 371	-11 262
Medfinansiering	-1 650	-2 179	-3 200	-4 856	-4 315	-3 661
Lån- och leasingfinansiering	-2 185	-5 188	-2 123	-620	-2 976	-2 822
Resultat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Självfinaniseringsgrad	*82%*	*63%*	*86%*	*96%*	*83%*	*84%*

2. Taxor och avgifter

Förändrade avgifter
Nedan redogörs för förändringar av avgifter i denna budget.

Vård för barn och unga ska vara kostnadsfri
Avgiften för besök på sjukhusens akutmottagningar ska tas bort för barn och ungdomar under 18 år.

SL-taxa
SL-taxan för ett månadskort höjs till 930 kronor för vuxna och till 620 kronor för pensionär, ungdom och student. Enkelbiljett köpt med reskassa inklusive kontaktlöst kostar 37 kronor för vuxna och 25 kronor för pensionär, ungdom och student. Engångskort och biljett köpt hos konduktör kostar 50 kronor för vuxna och 34 kronor för pensionär, ungdom och student.

Taxa för resor med Waxholms Ångfartygs AB (WÅAB)
För att finansiera driften av kollektivtrafik på vatten höjs taxan för resa med Waxholms Ångfartygs AB. Höjningen harmonierar med höjningen för SL-taxan och innebär att kostnaden för en 30-dagarsbiljett uppgår till 930 kronor för vuxna och 620 kronor för pensionär, ungdom och student. Kostnaden för ett Ö-kort höjs till 600 kronor per år.

Taxa inom färdtjänsten
För att finansiera ökade kostnader för den särskilda kollektivtrafiken höjs högkostnadsskyddet till samma nivå som för SL-taxan. Det innebär att högkostnadsskyddet för vuxna uppgår till 930 kronor för vuxna och 620 kronor för pensionär, ungdom och student. Pris per resa uppgår till 82 kronor och minimiavgift för en bil på gatan till 60 kronor.

Pris på fritidskortet
Fritidskortet omvandlas till ett 30-dagarskort som kostar 150 kronor.

Barn åker gratis
Barn upp till 12 år ska alltid ska åka gratis i sällskap av annan betalande resenär.

3. Investeringar

Tabell 32 Investeringsplan 2020-2029

Mkr	Utfall 2018	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Hälso- och sjukvård												
Hälso- och sjukvårdsnämnden	4,4	7,0	7,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Patientnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stockholms läns sjukvårdsområde	108,0	238,6	326,6	286,6	340,4	368,4	271,4	271,4	271,4	271,4	271,4	271,4
Karolinska Universitetssjukhuset	346,5	351,0	374,7	382,3	460,4	494,9	932,4	1 097,1	1 112,6	1 194,2	864,1	729,0
Södersjukhuset AB	349,4	192,3	169,4	201,5	184,4	130,7	144,1	536,6	534,8	174,3	206,5	214,0
Danderyds Sjukhus AB	127,5	70,0	183,0	143,6	181,5	309,0	339,0	196,0	208,0	185,0	215,0	170,0
Södertälje Sjukhus AB	66,2	22,1	27,0	38,0	75,0	37,0	43,0	75,0	30,0	147,0	33,0	50,0
S:t Eriks Ögonsjukhus AB	18,8	30,0	40,0	30,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Folktandvården Stockholms Län AB	56,0	100,0	85,0	85,0	85,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB	9,0	28,0	28,0	28,0	28,0	29,0	29,0	29,0	30,0	30,0	30,0	31,0
Stockholm Care AB	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medicarrier AB	1,4	5,0	2,0	2,4	2,4	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Hälso- och sjukvård totalt	**1 088,8**	**1 044,0**	**1 242,7**	**1 201,4**	**1 381,1**	**1 466,0**	**1 855,9**	**2 302,1**	**2 283,8**	**2 098,9**	**1 717,0**	**1 562,4**
Kollektivtrafik												
Trafiknämnden	5 554,1	8 087,8	10 356,1	11 336,3	12 183,9	12 255,7	11 042,1	6 564,5	5 238,4	5 005,8	5 398,1	5 967,7
varav Trafikförvaltningen	*4 416,7*	*6 091,3*	*7 607,6*	*7 524,8*	*7 393,5*	*6 164,4*	*5 512,2*	*3 679,2*	*3 358,5*	*3 355,0*	*3 772,1*	*4 331,0*
varav medfinansiering	*309,0*	*826,8*	*841,6*	*1 137,8*	*1 215,1*	*580,0*	*371,8*	*328,4*	*607,4*	*678,5*	*797,5*	*735,1*
varav Förvaltning av utbyggd tunnelbana	*1 137,4*	*1 996,5*	*2 748,6*	*3 811,5*	*4 790,4*	*6 091,3*	*5 529,9*	*2 885,3*	*1 880,0*	*1 650,8*	*1 626,0*	*1 636,7*
varav medfinansiering	*1 341,0*	*1 629,5*	*2 358,5*	*3 717,9*	*3 100,2*	*3 081,4*	*2 374,4*	*1 297,2*	*1 214,3*	*1 282,3*	*1 289,1*	*1 660,2*
Färdtjänstnämnden	22,2	58,6	18,0	36,7	36,7	36,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Kollektivtrafik totalt	**5 576,2**	**8 146,4**	**10 374,1**	**11 373,0**	**12 220,6**	**12 292,4**	**11 047,1**	**6 569,5**	**5 243,4**	**5 010,8**	**5 403,1**	**5 972,7**
Kulturnämnden	**0,6**	**7,9**	**5,6**	**1,9**	**1,9**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
Regionstyrelsen	**109,0**	**721,8**	**99,7**	**298,8**	**409,6**	**469,7**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**15,1**
Fastigheter och service												
Fastighets- och servicenämnden	5 434,1	5 800,9	3 346,8	2 784,2	3 644,5	3 512,1	2 145,5	1 466,0	1 255,6	1 102,0	1 193,0	1 277,7
varav Serviceförvaltningen	*144,7*	*379,8*	*256,5*	*244,9*	*190,6*	*265,9*	*230,5*	*177,7*	*257,6*	*231,0*	*217,0*	*177,7*
varav Fastighetsförvaltningen	*5 289,5*	*5 421,1*	*3 090,3*	*2 539,3*	*3 453,9*	*3 246,2*	*1 915,0*	*1 288,3*	*998,0*	*871,0*	*976,0*	*1 100,0*
Locum AB	2,1	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Fastigheter och service totalt	**5 436,3**	**5 805,4**	**3 351,3**	**2 788,7**	**3 649,0**	**3 516,6**	**2 150,0**	**1 470,5**	**1 260,1**	**1 106,5**	**1 197,5**	**1 282,2**
Övriga												
Revisionskollegiet	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
AB SLL Internfinans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga totalt	**0,1**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Totalt Investeringar	**12 210,9**	**15 725,7**	**15 073,7**	**15 663,9**	**17 662,4**	**17 746,0**	**15 063,6**	**10 352,8**	**8 797,9**	**8 226,8**	**8 328,2**	**8 833,6**
varav medfinansiering kollektivtrafik	*1 650,0*	*2 456,3*	*3 200,1*	*4 855,7*	*4 315,4*	*3 661,4*	*2 746,2*	*1 625,6*	*1 821,7*	*1 960,8*	*2 086,6*	*2 395,3*

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutg beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Total investeringsutgift: Fastställd total utgift enligt budget 2019	Total investeringsutgift: Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
1. Investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen																		
1.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
1.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Program Roslagsbanans utbyggnad	LS 2016-0526	Pågående		9 643,8	9 651,1	6112,2	1365,1	835,3	709,5	427,6	627,1	534,1	388,4	4,7	4,9			
varav medfinansiering									*200,7*									
Program Bussdepåer	LS 1409-1055	Pågående		4 048,3	3 816,7	2464,2	494,7	568,3	368,2	141,3	134,9	275,9	94,6	0,9				
Program Slussen	LS 1403-0374	Pågående		438,6	369,5	280,1	22,8	114,3	40,2	4,0								
Program Röda linjens uppgradering	RS 2019-0885	Pågående, förnyat beslut		10 710,0	13 261,0	5314,5	1087,9	891,2	1514,2	1410,3	742,7	298,0	539,1					
Program Tvärbana Norr Solnagrenen	LS 0809-0803	Pågående		5 541,1	5 528,6	5437,3	25,0	53,7	29,3	20,8								
Program Spårväg City	LS 2015-0039	Pågående		2 932,3	2 949,2	2818,8	65,8	35,5	77,0	1,0								
Program Tvärbana Norr Kistagrenen	LS 2016-1027	Pågående		4 936,2	4 937,0	677,4	696,3	689,1	985,8	1194,1	809,7	371,7	156,9	51,6				
varav medfinansiering									*179,6*	*251,0*	*368,0*	*251,0*	*35,8*	*57,7*	*30,7*			
Program Saltsjöbanan	LS 2017-1587	Pågående		1 835,1	1 670,5	1250,1	45,4	77,5	38,8	148,8	167,2	25,4	64,2	59,0	4,2			
varav medfinansiering									*31,4*	*76,0*	*77,0*	*12,0*	*14,0*					
Bussterminal Slussen	RS 2019-0884	Pågående, förnyat beslut		2 618,3	1 891,0	616,0	222,2	530,3	372,7	350,6	364,1	360,4	24,2					
varav medfinansiering									*107,0*	*208,0*	*159,0*	*212,0*	*83,0*	*170,0*				
Bussterminal Slussen brukarspecifik inredning	LS 2018-1215	Pågående		234,6	180,2	7,9	20,0	11,2	14,5	44,7	102,5	53,7						
SL Lås	LS 1312-1601	Pågående		400,9	402,0	286,7	75,6	68,7	45,5									
1.1.2 Ersättningsinvesteringar > 100 mkr																		
Nya Spårvägsmuseet	LS 2017-0278	Pågående		180,0	180,0	35,6	100,7	106,2	38,2									
varav medfinansiering									*105,0*									
Handen Bussterminal	LS 1403-0399	Pågående		230,0	185,1	93,9	53,9	73,8	62,3									
varav medfinansiering									*21,0*									
Fordon SpvC - nya A35 fordon	LS 2016-1033	Pågående		192,0	191,7	45,0	144,4	2,8	144,1									
C20 - uppgradering	RS 2019-0896	Pågående, förnyat beslut		1 453,1	1 367,0	317,4	199,0	157,1	378,8	361,9	231,7	6,4						
Lilla Lidingöbron	SL 2018-0325	Pågående		131,9				21,6	32,9	37,2	40,2							
Lågfrekvent underhåll Pendeltåg X60	LS 2016-0527	Pågående		449,0	535,2	406,2	16,5	15,3	27,4									
Utbyte av hissar och rulltrappor	LS 1403-0399	Pågående		1 500,0	1 500,0	513,7	195,9	182,4	167,1	209,8	191,6	121,9	106,8	6,5	0,3			
Rissne Tunnelbanedepå	RS 2019-0936	Beslutas	5,5	631,9	648,5	3,0	39,6	16,0	107,0	156,4	153,3	95,9	100,3					
1.1.3 Ospecificerade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar							72,5	359,9	471,3	367,2	320,7	272,6	249,1	244,1	245,3	236,2	239,3	208,2
Ersättningsinvesteringar							800,0	840,5	1375,5	676,2	849,4	1075,8	1094,5	1444,3	1333,3	1369,1	1184,5	1330,1
varav medfinansiering									*30,0*	*89,0*	*47,0*	*30,0*	*164,0*	*29,0*	*490,0*	*255,0*	*255,0*	*35,0*
Summa beslutade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				**48 107,2**	**49 264,3**	**26679,9**	**5743,1**	**5650,9**	**7000,5**	**5551,8**	**4734,9**	**3491,8**	**2817,9**	**1811,0**	**1587,9**	**1605,3**	**1423,8**	**1538,3**
varav summa medfinansiering beslutade investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen									*674,7*	*624,0*	*651,0*	*505,0*	*296,8*	*256,7*	*520,7*	*255,0*	*255,0*	*35,0*
1.2 Nya objekt																		
1.2.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Genomförandebeslut																		
Replipunkter skärgård				50,0					10,0	10,0	10,0	10,0	10,0					
BRT- och stomlinjeinvesteringar				400,0					25,0	75,0	100,0	100,0	100,0					
Sekundäruppgångar				450,0					10,0	40,0	50,0	200,0	150,0					
Plattformsdörrar				600,0					10,0	40,0	100,0	150,0	300,0					
Inriktningsbeslut																		
Saltsjöbanan upphöjning	LS 2018-0475	Planeras	2,0	540,3	246,2	11,0	12,7	4,7	24,5	200,0	200,0	100,0						
varav medfinansiering									*20,0*	*150,0*	*150,0*							
Bussterminal Barkarby	LS 2017-0545	Planeras	6,5	120,0	121,0	3,2	4,1	2,0	1,0	1,5	1,5	51,5	50,0	9,3				
varav medfinansiering												*25,0*	*25,0*	*2,0*				

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Bussterminal Nacka Centrum	LS 2016-0625	Planeras	6,5	520,1	520,0	6,3	3,1	11,8	5,0	15,0	55,0	55,0	100,0	100,0	80,0	58,5	30,0	3,5
varav medfinansiering										*10,0*	*50,0*	*50,0*	*50,0*	*50,0*	*30,0*	*12,0*		
Samkörbarhet	LS 2018-0724	Planeras	5,5	447,0	447,0	0,1	7,5	7,5	45,0	70,0	100,0	100,0	100,0	24,4				
Anpassning trafikstyrningssystem bef. Tunnelbana	TN 20150991	Planeras	7,0	850,0	229,4	5,9	6,0	20,0	50,0	150,0	160,0	170,0	165,0	65,0	40,0	24,1		

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift: Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Investeringsutgifter: Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Utredningsbeslut																		
Tonnage för Pendelbåt och Skärgårdstrafik	LS 1403-0399	Utreds	4,5	293,0	293,0	1,6			3,0	4,0	75,0	154,0	55,4					
Bytespunkt Gullmarsplan	LS 2018-0476	Utreds	6,0	301,2	301,2	12,0	7,5	14,1	7,5	7,5	16,2	16,0	46,3	52,5	46,4	56,3	26,5	
varav medfinansiering														*19,7*	*56,7*			
Övergripande utredningar till befintligt system	TN 2015-0090	Utreds	6,5	160,0	160,0	0,7	3,0	8,0	10,0	20,0	28,0	20,0	20,0	20,0	20,0	13,3		
Ny färjeterminal Skeppsbrokajen	Tidig. ospec.	Utreds	6,5	126,1	95,0	2,1		7,6	8,8	2,7	45,3	59,7						
Stomlinje Söderort-Nacka	TN 2016-0414	Utreds	4,5	7,0				0,5	5,0	1,5								
Nockebybanan ersättning till Akka 4	SL 2016-0091	Utreds	6,0	475,0	5,3		2,4	0,3	1,5	2,5	3,0	4,0	50,0	150,0	200,0	63,7		
Kollektivtrafik Norra Djurgårdsstaden		Ej beslutat	4,5	30,0	32,0		8,0		6,0	10,0	12,0	2,0						
Framtida trafikstyrningssystem	TN 2018-1381	Utreds	5,0	32,0				3,9	3,1	6,0	10,0	9,0						
Pendeltåg depå ny		Ej beslutat	4,5	750,0	20,0		3,6		1,0	15,0	100,0	200,0	200,0	150,0	84,0			
Bytespunkt Ropsten		Ej beslutat	5,0	460,0	461,0		3,0		0,5	1,5	5,0	50,0	100,0	150,0	150,0	3,0		
Saltsjöbanans utveckling		Ej beslutat	4,5	20,0					3,0	8,0	8,0	1,0						
Roslagsbanans utveckling		Ej beslutat	6,5	20,0					3,0	8,0	8,0	1,0						
Pendel- och regionalsystemets utveckling		Ej beslutat	4,5	20,0					4,0	10,0	5,0	1,0						
Tunnelbana Hjulsta - Barkarby				10,0					10,0									
BRT- och stomlinjeinvesteringar				10,0					10,0									
Objekt för utredningsbeslut kommande budgetperioder																		
Spårväg Syd		Ej beslutat	6,0	5 242,0	5 242,1	42,1			97,4	197,6	201,5					562,0	900,0	1000,0
varav medfinansiering									*71,7*	*146,3*	*149,2*					*411,5*	*411,5*	*502,0*
Roslagsbanan till City		Ej beslutat	6,0	9 014,0	9 014,3	14,2			98,5	300,2	306,2						351,2	900,0
varav medfinansiering									*64,2*	*196,5*	*200,4*						*131,0*	*198,1*
1.2.2 Ersättningsinvesteringar > 100 mkr																		
Inriktningsbeslut																		
Danviksbron	LS 2016-1030	Planeras	6,5	177,5	100,0	6,2	6,0	6,3	7,9	13,0	40,7	41,6	42,6	17,9	1,2			
Utbyggnad av Älvsjö depå	LS 2018-0477	Planeras	5,5	864,8	865,0	5,1	26,5	16,4	51,2	310,8	215,4	173,9	46,0	46,0				
Upprustning Södra Götgatan	LS 2017-0541	Planeras	1,5	208,0	151,0	5,9	2,4	2,2	10,0	30,0	60,0	60,0	40,0					
Bytespunkt Slussen upprustning	SL 2013-1569	Planeras	7,0	1 026,2	500,0	16,2	15,0	45,8	39,2	255,0	245,0	210,0	195,0	20,0				
varav medfinansiering									*11,0*	*11,0*	*14,5*							
Utredningsbeslut																		
Skarpnäcksgrenen	LS 2016-0999	Utreds	5,5	204,0	204,0	0,3	10,3	2,0	4,5	8,0	30,0	40,0	40,0	40,0	24,8	10,0	4,4	
Hässelbygrenen		Utreds	6,0	1 784,0	1 784,0	23,0	10,0	1,0	2,5	20,0	35,0	200,0	500,0	500,0	400,0	102,5		
Bussdepåförsörjning (Bussdepåer och Bytespunkter)		Ej beslutat	5,5	2 815,0	2 200,0			2,4	8,0	40,0	150,0	210,0	150,0	300,0	340,0	500,0	500,0	400,0
Stridbecksvalv stationer		Ej beslutat	6,0	1 760,0				0,5	6,0	20,0	100,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0
Trafikinformation				50,0					25,0	25,0								
Objekt för utredningsbeslut kommande budgetperioder																		
Lågfrekvent underhåll X60, X60A, X60		Ej beslutat		562,2	809,3					55,3	182,6	82,9	34,0	23,1	184,2			
Lågfrekvent underhåll PT 2027-2030		Ej beslutat		851,2												156,3	336,2	289,2
1.2.3 Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar																		
Summa nya investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				**29 750,5**	**23 800,9**	**155,8**	**131,1**	**157,0**	**607,1**	**1 973,0**	**2 658,5**	**2 672,7**	**2 694,3**	**1 868,2**	**1 770,6**	**1 749,7**	**2 348,4**	**2 792,7**
varav summa medfinansiering nya investeringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen									*166,9*	*513,8*	*564,1*	*75,0*	*75,0*	*71,7*	*86,7*	*423,5*	*542,5*	*700,1*
Summa Trafiknämnden/Trafikförvaltningen				**77 857,7**	**73 065,1**	**26 835,7**	**5 874,2**	**5 807,9**	**7 607,6**	**7 524,8**	**7 393,5**	**6 164,4**	**5 512,2**	**3 679,2**	**3 358,5**	**3 355,0**	**3 772,1**	**4 331,0**
varav summa medfinansiering Sverigeförhandlingen Trafiknämnden/Trafikförvaltningen									*135,9*	*342,8*	*349,6*					*411,5*	*542,5*	*700,1*
varav summa medfinansiering stat och kommuner Trafinknämnden/Trafikförvaltningen							*826,8*		*705,7*	*795,0*	*865,5*	*580,0*	*371,8*	*328,4*	*607,4*	*267,0*	*255,0*	*35,0*
varav summa nyinvesteringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen							*4254,1*	*4007,4*	*4858,2*	*4502,6*	*4032,5*	*3021,6*	*2456,8*	*1272,3*	*1247,8*	*1359,0*	*1895,8*	*2111,7*
varav summa ersättningsinvesteringar Trafiknämnden/Trafikförvaltningen							*1620,1*	*1492,4*	*2513,4*	*2243,6*	*2461,8*	*2450,1*	*2578,2*	*2623,0*	*2443,7*	*2338,0*	*2225,2*	*2219,3*

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter											
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.																		
Not 2. Spårväg Syd och Roslagsbanan till City. Investeringsutgifter avseende överenskommelse om förskottering och tidigareläggning för åren 2020-2022 är justerade och uppräknade enligt avtal.																		
Not 3. Ersättningsinvesteringar är angivna enligt den faktiska andelen. Den nivå mellan visar blir för låg eftersom det även ingår ersättningsdelar i de strategiska nyinvesteringarna																		
2. Investeringar Färdtjänstnämnden																		
2.1 Nya objekt																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar							5,0	5,0										
Ersättningsinvesteringar							53,6	53,6	18,0	36,7	36,7	36,7	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Summa Färdtjänstnämnden							**58,6**	**58,6**	**18,0**	**36,7**	**36,7**	**36,7**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**	**5,0**

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter											
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
1. Investeringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																		
1.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
1.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Tunnelbana till Nacka och Söderort		Pågående		13 653,7	13 653,7	1 559,6	1 119,1	698,5	1 429,9	1 680,3	1 476,5	2 038,3	2 606,6	1 552,4	597,0	14,7		
varav medfinansiering									*1 267,1*	*2 068,0*	*1 740,9*	*1 751,1*	*1 423,3*	*585,2*	*146,6*			
Tunnelbana till Arenastaden		Pågående		4 214,1	4 214,1	699,8	298,7	205,7	251,6	534,4	628,3	895,9	974,5	23,8				
varav medfinansiering									*433,3*	*758,5*	*586,8*	*438,5*	*343,2*	*141,1*	*35,3*			
Station Södra Hagalund		Pågående		1 282,4	1 282,4	96,1	96,9	45,9	87,0	188,7	223,5	312,8	323,6	4,8				
varav medfinansiering									*192,6*	*196,5*	*200,4*	*90,9*	*11,6*					
Tunnelbana till Barkarby		Pågående		3 248,9	3 248,9	564,2	283,1	267,9	682,7	511,9	522,5	545,4	150,3	4,4				
varav medfinansiering									*437,6*	*652,3*	*368,3*	*399,0*	*216,3*	*51,0*	*12,8*			
Depå Nya tunnelbanan		Pågående		4 530,0	3 480,8	280,0	195,6	175,0	252,0	828,0	885,0	717,0	723,0	670,0				
Fordon		Planeras		2 388,8	2 388,8	4,5	3,1	2,2	2,6	2,7	856,5	1 179,0	340,9	0,4				
Tunnelbana Fridhemsplan-Älvsjö		Pågående		14 266,4	14 266,4				42,8	65,5	198,1	403,0	411,0	629,5	1 283,0	1 636,1	1 626,0	1 636,7
varav medfinansiering									*27,8*	*42,6*	*203,8*	*402,1*	*380,0*	*519,9*	*1 019,7*	*1 282,3*	*1 289,1*	*1 660,2*
Summa beslutade investeringar Trafinknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana				**43 584,3**	**42 535,1**	**3 204,2**	**1 996,5**	**1 395,1**	**2 748,6**	**3 811,5**	**4 790,4**	**6 091,3**	**5 529,9**	**2 885,3**	**1 880,0**	**1 650,8**	**1 626,0**	**1 636,7**
varav summa medfinansiering beslutade investeringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana									*2 358,5*	*3 717,9*	*3 100,2*	*3 081,4*	*2 374,4*	*1 297,2*	*1 214,3*	*1 282,3*	*1 289,1*	*1 660,2*
Summa Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana				**43 584,3**	**42 535,1**	**3 204,2**	**1 996,5**	**1 395,1**	**2 748,6**	**3 811,5**	**4 790,4**	**6 091,3**	**5 529,9**	**2 885,3**	**1 880,0**	**1 650,8**	**1 626,0**	**1 636,7**
varav summa medfinansiering stat och kommuner Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana				*32 800,8*	*31 196,9*	*1 954,6*	*1 347,6*	*1 347,6*	*2 358,5*	*3 717,9*	*3 100,2*	*3 081,4*	*2 374,4*	*1 297,2*	*1 214,3*	*1 282,3*	*1 289,1*	*1 660,2*
varav nyinvesteringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana							*1996,5*	*1395,1*	*2748,6*	*3811,5*	*4790,4*	*6091,3*	*5529,9*	*2885,3*	*1880,0*	*1650,8*	*1626,0*	*1636,7*
varav ersättningsinvesteringar Trafiknämnden/Förvaltning för utbyggd tunnelbana																		

Not 1. Erhållen medfinansiering redovisas som en skuld i balansräkningen tills dess att medlen förbrukas. Tidsmässiga skillnader mellan erhållna medel och årets investeringsutgifter gör att beloppen inte alltid är lika för ett enskilt år.

Not 2. För Depå, Nya tunnelbanan är budget lagd i enlighet med TJUT FUT2019-0265 vilket även innefattar vissa driftskostnader. Ackumulerade driftskostnader uppgår till cirka 35 mkr och uppskattas till cirka; år 2019: 15 mkr, år 2020: 15 mkr,år 2021: 15 mkr, år 2022: 23 mkr, år 2023: 14 mkr, år 2024: 7 mkr, år 2025: 0,5 mkr.

Not 3. Tunnelbana Fridhemsplan-Älvsjö. Investeringsutgifter avseende överenskommelse om förskottering och tidigareläggning för åren 2020-2021 är justerade och uppräknade enligt avtal.

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Fastighets- och servicenämnden/Fastighetsförvaltningen																	
1. Fastighetsinvesteringar i Landstingsfastigheter Stockholm																	
1.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																	
1.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																	
HS Ny- och ombyggnation av operation (CHOPIN)	LS 2015-0697	Pågående		1 840,0	1 940,0	1 258,8	414,0	281,0	300,0									
HS Allmänpsykiatri enkelrum	LS 2016-0550	Pågående		122,0	140,0	96,0	37,0	24,0	2,0									
St Göran vårdavdelningar och behandling inkl tekn uppr	LS 2017-1137, LS 2017-1455	Pågående		2 537,0	2 337,0	829,0	541,0	659,0	425,0	392,0	190,0	42,0						
SÖS Ny byggnad västläge - behandlingsbyggnad inkl tekn uppr	LS 2017-1025, LS 2017-1455	Pågående		2 411,0	2 381,7	2 059,3	194,0	253,0	99,0									
SÖS Ny byggnad västläge - vårdbyggnad	LS 1403-0399, LS 2016-0257, LS 2017-1455	Pågående		751,0	763,0	662,2	61,0	83,0	6,0									
SÖS-By 74- Nytt försörjningskvarter	LS 2017-1027, LS 2017-1455	Pågående		561,0	578,2	535,6	20,0	21,0	4,0									
Nacka - vårdavdelningar etapp 2	LS 2016-0551, LS 2018-1110	Pågående		400,0	340,0	41,7	10,0					10,0	210,0	138,3				
1.1.2 Ersättningsinvesteringar > 100 mkr																		
HS - Anpassning 2 avd/år Framtida Vårdutbud, etapp 2	LS 2018-1076	Pågående		422,5	422,5		39,0	18,0	148,0	85,0	102,0	70,0						
HS-ombyggnad mottagning, 2 per år Framtida Vårdutbud, etapp 2	LS 2018-1078	Pågående		265,5	265,5		26,0	8,0	65,0	55,0	104,0	34,0						
SÖS – By 07, 52 plan -1 – Neonatal	FSN 2019-0106	Pågående		150,0		4,0		16,0	90,0	40,0								
HS Ny- och ombyggnad av akutmottagning	LS 1309-1067	Pågående		190,0	190,0	3,0	30,0	18,0	62,0	70,0	37,0							
1.1.3 Ospecificerade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar																		
Summa beslutade fastighetsinvesteringar i Landstingsfastigheter Stockholm				**9 650,0**	**9 357,9**	**5 489,6**	**1 372,0**	**1 381,0**	**1 201,0**	**642,0**	**433,0**	**156,0**	**210,0**	**138,3**				
1.2 Nya objekt																		
1.2.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Inriktningsbeslut																		
DS Ombyggnad till vårdavdelningar etapp 2 inkl tekn uppr	LS 2017-0452	planeras	5,5	404,0	404,0	3,0	11,0	9,0	46,0	100,0	200,0	46,0						
SÖS-Modernisering av vårdplatser etapp 1 och 2	LS 2016-0556	planeras	6,5	800,0	800,0	4,7	130,0	18,0	106,0	133,0	433,0	105,0						
St Göran nybyggnation vårdbyggnad för psykiatrisk vård	LS 1405-0663	planeras	5,5	1 000,0	775,0											7,0	5,0	75,0
DS - Ny vårdbyggnad, by 61	LS 2016-1021	planeras	6,5	1 850,0	1 850,0	23,0	62,0	44,0	124,0	230,0	500,0	709,0	220,0					
Utredningsbeslut																		
DS Ombyggnad till vårdavdelningar etapp 3 inkl tekn uppr	LS 2017-0452	Utreds	4,0	400,0	400,0	3,0				4,0	40,0	70,0	175,0	100,0	8,0			
St Görans sjukhus - Logistik - Kulvert - Angöring lastkaj	LS 2015-0039	Utreds	4,5	540,0	540,0											4,0	8,0	25,0
Helix etapp 2	LS 2018-1080	Utreds	6,5	750,0	750,0		10,0	10,0	50,0	210,0	330,0	150,0						
Anpassning Radiumhemmet	LS 2017-0452	Utreds	5,5	100,0	100,0		50,0	5,0	50,0	45,0								
Utredning nytt Närsjukhus Skärholmen				10,0					10,0									
Utredning nytt Närsjukhus Tumba				10,0					10,0									
Nytt Närsjukhus Barkarby				500,0					10,0	40,0	50,0	300,0	100,0					
Nytt Närsjukhus Handen				500,0					10,0	40,0	50,0	300,0	100,0					
Objekt för utredningsbeslut kommande budgetperioder																		
St Görans sjukhus - Trafik - Parkering	-	Ej beslutat	5,5	250,0	250,0											7,0	5,0	50,0
1.2.2 Ersättningsinvesteringar > 100 mkr																		
Inriktningsbeslut																		
HS Upprustning av försörjningsbyggnad	LS 2018-1079	Planeras	5,5	250,0	250,0		20,0	10,0	60,0	90,0	90,0							
Utredningsbeslut																		

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Löwenströmska sjh, By 02 Ombyggnad, evakuering, teknisk upprustning	LS 1403-0399	Utreds	8,0	657,2	100,0				5,0	30,0	252,0	270,2	100,0				

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
Objekt för utredningsbeslut kommande budgetperioder																	
SÖS Ny reservkraft	-	Ej beslutat	5,5	500,0	500,0		20,0		5,0	100,0	195,0	200,0					
Rosenlunds sjh - By 09 - Vertikalt stambyte	-	Ej beslutat	1,5	110,0		0,7		5,0	29,0	25,0	25,0	25,0					
Södertälje sjukhus - Teknisk upprustning - By18	-	Ej beslutat	5,5	100,0	100,0						5,0	25,0	50,0	20,0			
SÖS- Teknisk upprustning By 15	-	Ej beslutat	5,5	211,0												3,0	108,0	100,0
SÖS- Teknisk upprustning By 63	-	Ej beslutat	5,5	120,0								40,0	40,0	40,0				
HS-Nytt ventilationssystem C1	-	Ej beslutat	5,5	100,0									10,0	45,0	45,0			
HS-Nytt ventilationssystem C2	-	Ej beslutat	5,5	100,0									10,0	45,0	45,0			
1.2.3 Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Strategiska fastighetsinvesteringar							495,0	233,4										
Övriga fastighetsinvesteringar							700,0	700,0										
Hyresgästinitierade investeringar									100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Fastighetsinitierade investeringar									868,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	650,0	650,0	650,0
Summa nya fastighetsinvesteringar i Landstingsfastigheter Stockholm				**9 262,2**	**6 819,0**	**34,4**	**1 498,0**	**1 034,4**	**1 483,0**	**1 847,0**	**2 970,0**	**3 040,2**	**1 605,0**	**1 050,0**	**898,0**	**771,0**	**876,0**	**1 000,0**
Summa fastighetsinvesteringar i Landstingsfastigheter Stockholm				**18 912,2**	**16 176,9**	**5 524,0**	**2 870,0**	**2 415,4**	**2 684,0**	**2 489,0**	**3 403,0**	**3 196,2**	**1 815,0**	**1 188,3**	**898,0**	**771,0**	**876,0**	**1 000,0**
varav nyinvesteringar							*1 540,0*	*1 407,0*	*1 252,0*	*1 194,0*	*1 793,0*	*1 732,0*	*805,0*	*238,3*	*8,0*	*18,0*	*18,0*	*150,0*
varav ersättningsinvesteringar							*1 330,0*	*1 008,4*	*1 432,0*	*1 295,0*	*1 610,0*	*1 464,2*	*1 010,0*	*950,0*	*890,0*	*753,0*	*858,0*	*850,0*
2. Nya Karolinska Solna fastighetsinvesteringar																		
2.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
2.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Hyresgästanpassningar				800,0	800,0		100,0	100,0	50,0	50,0	50,0	50,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2.1.2 Ospecificerade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar				60,0					60,0									
Ersättningsinvesteringar				32,1	32,1		20,2	20,2	10,7	0,3	0,9							
Summa fastighetsinvesteringar Nya Karolinska Solna				**892,1**	**832,1**		**120,2**	**120,2**	**120,7**	**50,3**	**50,9**	**50,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
3. Nya Karolinska Solna utrustningsinvesteringar																		
3.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
3.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Information Kommunikation Teknik				605,4	767,0	507,9		96,5	1,0									
Medicinteknisk utrustning				2 723,9	2 890,0	2 505,9	99,5	218,0										
Utrustning/inredning U2 plan 5-10, radiofarmlab				83,3	116,0	80,3	24,4	3,0										
Utrustning/inredning Behandlingshuset				44,7	85,5	42,1	11,7	2,6										
N-kvarterets utrustning				148,0	148,0	13,1	98,0	133,9	1,0									
3.1.2 Ospecificerade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar																		
Summa utrustningsinvesteringar Nya Karolinska Solna				**3 605,3**	**4 006,5**	**3 149,3**	**233,6**	**454,0**	**2,0**									
4. Strategiska utrustningsinvesteringar vård																		
4.1 Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
4.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Utrustning till Ny- och ombyggnation av operation (CHOPIN), K Huddinge				722,0	722,4	193,5	466,8	446,2	82,3									
Utrustning till Ny- och ombyggnation av Södertälje Sjukhus				291,6	300,0	258,5	33,1	33,1										
Utrustning till DS Ny behandlingsbyggnad, Danderyds sjukhus				761,2	761,2	84,7	476,0	606,5	70,0									
Utrustning till SÖS Ny byggnad västläge - behandlingsbyggnad				690,5	713,3	217,4	356,7	362,1	111,0									

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
4.1.2 Ospecificerade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar				31,0	31,0	0,7	29,3	10,0	20,3								
Ersättningsinvesteringar																	
Summa beslutade strategiska utrustningsinvesteringar vård				**2 496,3**	**2 527,9**	**754,8**	**1 361,9**	**1 457,9**	**283,6**								
Summa Fastighets- och servicenämnden/Fastighetsförvaltningen				**25 905,9**	**23 543,4**	**9 428,1**	**4 585,7**	**4 447,5**	**3 090,3**	**2 539,3**	**3 453,9**	**3 246,2**	**1 915,0**	**1 288,3**	**998,0**	**871,0**	**976,0**	**1 100,0**
5. Fastighets- och servicenämnden/Serviceförvaltningen																	
5.1 Nya objekt																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar - IT							55,1	61,1	31,5	31,5	28,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5
Nyinvesteringar - Berga naturbruksgymnasium							4,2	4,2	5,3	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Nyinvesteringar - Samlokalisering				146,2	146,3		120,6	74,6	69,5									
Ersättningsinvesteringar - IT							199,5	193,1	150,2	212,4	161,1	237,4	202,0	149,2	229,1	202,5	188,5	149,2
Ersättningsinvesteringar - Berga naturbruksgymnasium																		
Ersättningsinvesteringar - Samlokalisering																		
Summa Fastighets- och servicenämnden/Serviceförvaltningen				**146,2**	**146,3**		**379,4**	**333,0**	**256,5**	**244,9**	**190,6**	**265,9**	**230,5**	**177,7**	**257,6**	**231,0**	**217,0**	**177,7**
6. Locum AB																		
6.1 Nya objekt																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar									4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Summa Locum AB									**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**	**4,5**
Summa Fastigheter och service				**26 052,1**	**23 689,7**	**9 428,1**	**4 965,1**	**4 780,5**	**3 351,3**	**2 788,7**	**3 649,0**	**3 516,6**	**2 150,0**	**1 470,5**	**1 260,1**	**1 106,5**	**1 197,5**	**1 282,2**

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
1. Ombyggnader i externt hyrda lokaler																	
1.1 Folktandvården Stockholms Län AB																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar																	
Ersättningsinvesteringar							20,0	20,0	20,0	20,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Summa Folktandvården Stockholms Län AB							**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**
1.2 Stockholms läns sjukvårdsområde																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar																	
Ersättningsinvesteringar							15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Summa Stockholms läns sjukvårdsområde							**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**	**15,0**
1.3 Ambulanssjukvården i Storstockholm AB																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar																	
Ersättningsinvesteringar							3,0	3,0	20,0	20,0	20,0	21,0	21,0	21,0	22,0	22,0	22,0	23,0
Summa Ambulanssjukvården i Storstockholm AB							**3,0**	**3,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**21,0**	**21,0**	**21,0**	**22,0**	**22,0**	**22,0**	**23,0**
Summa investeringar i externt hyrda lokaler							**38,0**	**38,0**	**55,0**	**55,0**	**50,0**	**51,0**	**51,0**	**51,0**	**52,0**	**52,0**	**52,0**	**53,0**
2. Maskiner, inventarier och IT																	
2.1 Hälso- o sjukvårdsnämnden																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar							2,0	9,0	4,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Ersättningsinvesteringar							5,0	2,0	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Summa Hälso- o sjukvårdsnämnden							**7,0**	**11,0**	**7,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**	**4,0**
2.2. Stockholms läns sjukvårdsområde																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar									50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Nyinvesteringar utrustning till Helix 2		Utreds		90,0	170,0						30,0	60,0						
Ersättningsinvesteringar							223,6	223,6	261,6	221,6	245,4	243,4	206,4	206,4	206,4	206,4	206,4	206,4
Summa Stockholms läns sjukvårdsområde							**223,6**	**223,6**	**311,6**	**271,6**	**325,4**	**353,4**	**256,4**	**256,4**	**256,4**	**256,4**	**256,4**	**256,4**
2.3. Karolinska universitetssjukhuset																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar utrustning till anpassning avdelningar, etapp 2		Pågår		106,0	84,0		15,0	37,0	27,0	27,0	15,0							
Ersättningsinvesteringar utrustning till ombyggnad mottagningar, etapp 2		Pågår		26,0	26,0		5,0	5,0	8,0	8,0	5,0							
Ersättningsinvesteringar							331,0	309,0	339,7	347,3	440,4	494,9	932,4	1097,1	1112,6	1194,2	864,1	729,0
Summa Karolinska universitetssjukhuset							**351,0**	**351,0**	**374,7**	**382,3**	**460,4**	**494,9**	**932,4**	**1 097,1**	**1 112,6**	**1 194,2**	**864,1**	**729,0**

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter										
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
2.4. Södersjukhuset AB																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar utrustning till modernisering vårdplatser		planeras		98,0	100,0		2,0		12,0	48,0	38,0						
Ersättningsinvesteringar							192,3	192,3	157,4	153,5	146,4	130,7	144,1	536,6	534,8	174,3	206,5	214,0
Summa nya investeringar Södersjukhuset AB				**98,0**	**100,0**		**194,3**	**192,3**	**169,4**	**201,5**	**184,4**	**130,7**	**144,1**	**536,6**	**534,8**	**174,3**	**206,5**	**214,0**
2.5 Danderyds Sjukhus AB																	
Nya objekt																	
Nyinvesteringar > 100 mkr																	
Inriktningsbeslut																	
Utrustning till ny Vårdbyggnad, Hus 61		Planeras		252,0	252,0					50,0	50,0	152,0					
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar									115,0	46,1	86,0	40,0	147,0	46,0	98,0	35,0	15,0	15,0
Ersättningsinvesteringar							70,0	70,0	68,0	47,5	45,5	117,0	192,0	150,0	110,0	150,0	200,0	155,0
Summa Danderyds Sjukhus AB							**70,0**	**70,0**	**183,0**	**143,6**	**181,5**	**309,0**	**339,0**	**196,0**	**208,0**	**185,0**	**215,0**	**170,0**
2.6 Södertälje sjukhus AB																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar											20,0						
Ersättningsinvesteringar							22,1	28,1	27,0	38,0	55,0	37,0	43,0	75,0	30,0	147,0	33,0	50,0
Summa Södertälje sjukhus AB							**22,1**	**28,1**	**27,0**	**38,0**	**75,0**	**37,0**	**43,0**	**75,0**	**30,0**	**147,0**	**33,0**	**50,0**
2.7. S:t Eriks ögonsjukhus AB																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar							18,0	18,0	28,0	18,0								
Ersättningsinvesteringar							12,0	12,0	12,0	12,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Summa S:t Eriks ögonsjukhus AB							**30,0**	**30,0**	**40,0**	**30,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**	**20,0**
2.8. Folktandvården Stockholms Län AB																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar																	
Ersättningsinvesteringar							80,0	65,0	65,0	65,0	70,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
Summa Folktandvården Stockholms Län AB							**80,0**	**65,0**	**65,0**	**65,0**	**70,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**	**55,0**
2.9. Ambulanssjukvården i Storstockholm AB																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar									5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Ersättningsinvesteringar							25,0	25,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Summa Ambulanssjukvården i Storstockholm AB							**25,0**	**25,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**	**8,0**
2.10. Medicarrier AB																	
Ospecifierade objekt < 100 mkr																	
Nyinvesteringar																	
Ersättningsinvesteringar							5,0	2,7	2,0	2,4	2,4	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Summa Medicarrier AB							**5,0**	**2,7**	**2,0**	**2,4**	**2,4**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**	**3,0**
Summa Hälso- och sjukvård							**1 046,0**	**1 036,7**	**1 242,7**	**1 201,4**	**1 381,1**	**1 466,0**	**1 855,9**	**2 302,1**	**2 283,8**	**2 098,9**	**1 717,0**	**1 562,4**

Mkr	Dnr	Status	Prioritet nya objekt[3]	Total investeringsutgift			Investeringsutgifter											
				Förslag till ny total utgift	Fastställd total utgift enligt budget 2019	Ackumulerad förbrukning tom 2018-12-31	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
1. Kulturnämnden																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar							7,9	4,6	5,6	1,9	1,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Summa Kulturnämnden							**7,9**	**4,6**	**5,6**	**1,9**	**1,9**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**	**1,0**
2. Regionstyrelsen																		
2.1. Genomförandebeslut regionfullmäktige																		
2.1.1 Nyinvesteringar > 100 mkr																		
Framtidens vårdinformationsmiljö (FVM)				1 200,0		0,0	701,9	0,0	70,0	280,0	390,0	460,0						
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar							19,9	19,9	29,7	18,8	19,6	9,7	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	15,1
Summa Regionstyrelsen							**721,8**	**19,9**	**99,7**	**298,8**	**409,6**	**469,7**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**9,4**	**15,1**
3. Revisionskollegiet																		
Ospecifierade objekt < 100 mkr																		
Nyinvesteringar																		
Ersättningsinvesteringar							0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Summa Revisionskollegiet							**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**0,2**
Summa Övrig verksamhet							**729,9**	**24,7**	**105,5**	**300,9**	**411,7**	**470,9**	**10,6**	**10,6**	**10,6**	**10,6**	**10,6**	**16,3**